

โครงการสัมมนา

สิทธิทางเพศ : สิทธิมนุษยชนที่ถูกละเลย

จัดโดย

คณะกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ร่วมกับ

โครงการก่อตั้งมูลนิธิอริยสารี มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง
และองค์กรพันธมิตรที่ดำเนินงานเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคล
ในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ

ณ ห้องประชุม ๔๐๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๘ เมษายน ๒๕๕๐

ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

โครงการสัมมนา

เรื่อง “สิทธิทางเพศ—สิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ถูกละเลย”

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบัน สังคมไทยยังขาดความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ทำให้ปัญหาการละเมิดสิทธิทางเพศเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงอยู่ในสังคมตลอดมา เนื่องด้วยเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ละเอียดย่อย อีกทั้งวัฒนธรรมค่านิยม ทศนคติในสังคม บุคคลส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดถึง ทำให้ขาดข้อมูลและความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกป้องคุ้มครองสิทธิทางเพศ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้มีการณรงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอยู่หลายกรณี กรณีล่าสุดคือกรณีการเรียกร้องเพื่อแก้ไขเอกสารบันทึกผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ (เอกสาร ศด.๔๓) ให้ยุติการให้เหตุผลว่าเป็นโรคจิต ทั้งนี้ การรณรงค์ดังกล่าวทำให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวางในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ทั้งในสังคมทั่วไป สื่อมวลชน และองค์กรที่ดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุนี้ คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะพัฒนาความเข้าใจ กำหนดกรอบ ‘สิทธิทางเพศ’ และกำหนดมาตรการการกลไกปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ

คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคฯ ได้รับความร่วมมือจากบุคคล และองค์กรพันธมิตรที่ดำเนินงานเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ เข้าร่วมเป็นคณะทำงานด้านสิทธิทางเพศเพื่อรวบรวมข้อมูล และศึกษาวิเคราะห์ เรื่องสิทธิทางเพศจากทั้งในและต่างประเทศ และรวบรวมข้อเท็จจริงจากชุมชนและองค์กรที่ทำงานด้านสิทธิทางเพศเพื่อนำมากำหนดกรอบสิทธิทางเพศในบริบทประเทศไทย การดำเนินงานครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เรื่อง “สิทธิทางเพศ” เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและ กฎหมายต่อรัฐบาลและรัฐสภาต่อไป

คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับ กลุ่มอัญจารี และองค์กรพันธมิตรที่ดำเนินงานเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ จึงจัดโครงการสัมมนา “สิทธิทางเพศ:สิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ถูกละเลย” ในวันจันทร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑๐๑ ชั้น ๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อกำหนดกรอบการพิจารณาความหมาย “สิทธิทางเพศ”
๒. เพื่อกำหนดกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิทางเพศ
๓. เพื่อกำหนดมาตรการกลไกในการคุ้มครองสิทธิทางเพศ
๔. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกฎหมายต่อรัฐบาลและรัฐสภา
๕. รณรงค์ เผยแพร่ สร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสิทธิทางเพศต่อสาธารณะ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๘๐ คน ประกอบด้วย

๑. กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ
๒. องค์กรสิทธิมนุษยชนที่ดำเนินงานเพื่อคุ้มครองสิทธิบุคคลที่ถูกละเมิดทางเพศ
๓. นักวิชาการ
๔. นักกฎหมาย
๕. หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ด้านสิทธิมนุษยชน

เวลา / สถานที่

วันจันทร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๗.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑๐๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้รับทราบกรอบความหมาย เรื่อง “สิทธิทางเพศ”
๒. ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิทางเพศ
๓. กำหนดมาตรการกลไกคุ้มครองสิทธิทางเพศ
๔. จัดทำข้อเสนอแนะทางนโยบายและกฎหมายต่อรัฐบาลและรัฐสภา
๕. รณรงค์เผยแพร่สร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสิทธิทางเพศต่อสาธารณะ

ผู้รับผิดชอบ

คณะทำงานด้านสิทธิทางเพศ คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

โครงการก่อตั้งมูลนิธิอญจารี

องค์กรพันธมิตรที่ดำเนินงานเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ

กำหนดการสัมมนา

เรื่อง “สิทธิทางเพศ : สิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ถูกกละเลย”

วันจันทร์ที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑๐๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จัดโดย คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับ
กับโครงการก่อตั้งมูลนิธิอัญจารี มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง และองค์กรพันธมิตร
ที่ดำเนินงานเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น.

ลงทะเบียน/รับเอกสาร

๐๘.๓๐ – ๐๘.๔๕ น.

กล่าวต้อนรับ

โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๐๘.๔๕ – ๑๑.๐๐ น.

ปาฐกถา

“สิทธิและเพศ : ศิลธรรม เสรีภาพ และการเมืองภาครัฐ”

โดย. รศ. ดร. ชลิดาภรณ์ สัมพันธ์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“สิทธิทางเพศ : สิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ถูกกละเลย”

โดย. ศ. วิฑิต มันทาภรณ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๑.๐๐ – ๑๑.๑๕ น.

พักรับประทานอาหารว่าง

๑๑.๑๕ – ๑๒.๓๐ น.

อภิปรายเสนอแนวคิดและข้อมูลเพื่อการแลกเปลี่ยน

โดย ตัวแทนจากองค์กรต่างๆ

ดำเนินรายการโดย

รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

๑๒.๓๐ – ๑๓.๓๐ น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน

๑๓.๓๐ – ๑๔.๐๐ น.

นำเสนอเอกสาร และตอบข้อซักถาม

“กรอบความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านเพศ และข้อเสนอแนะ
ด้านนโยบาย”

	โดย. อัญชนา สุวรรณานนท์ โครงการก่อตั้งมูลนิธิอัญจารี ณัฐยา บุญภักดี ผู้ประสานงานมูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.	แบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย ๓ กลุ่ม เพื่อพิจารณาปรับแก้และเพิ่มเติมเอกสาร กลุ่มที่ ๑ โดย. สุพัตรา ภูธรานุสรณ์ โครงการส่งเสริมการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วย การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ กองทุน การพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM) วราภรณ์ แซ่มสนิท สำนักสิทธิมนุษยชนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มที่ ๒ โดย. ชื่นสุข อาศัชรธรรมกุล องค์การแอคชั่นเอด ประเทศไทย ณัฐยา บุญภักดี ผู้ประสานงานมูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง กลุ่มที่ ๓ โดย. ผศ.ดร.มาตาดักขณ์ ออรุ่งโรจน์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อัญชนา สุวรรณานนท์ โครงการก่อตั้งมูลนิธิอัญจารี
๑๕.๓๐ – ๑๕.๔๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๔๕ – ๑๖.๓๐ น.	นำเสนอการประชุมกลุ่มย่อย ดำเนินรายการโดย รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๖.๓๐ – ๑๗.๐๐ น.	สรุปปิดการสัมมนา

บทนำจากหนังสือ
“ผู้หญิง” ในวาทกรรม ‘สิทธิทางเพศ’
กฤตยา อาชวนิจกุล

ข้อสังเกตเบื้องต้น

บทนำนี้จะเปิดเรื่องโดยการอภิปรายถึงที่มาที่ไปของการต่อสู้เรื่องแนวคิด “สิทธิทางเพศ” ก่อน โดยการแกะรอยวาทกรรม “สิทธิทางเพศ” ในขบวนการผู้หญิงในระดับนานาชาติและในบ้านเราเอง ติดตามมาด้วยเรื่องภาษาที่ถูกกล่าวถึงในบทความแปลต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นเรื่อง “ผู้หญิง” ในวาทกรรมสิทธิทางเพศ จากนั้นเราจึงจะเข้าสู่การทำความเข้าใจบทความแปลในแต่ละภาคส่วนของหนังสือ

● **ที่มาและความหมายของ “สิทธิทางเพศ”**

ก่อนการประชุมนานาชาติเรื่องประชากรและการพัฒนา (The International Conference on Population and Development - ICPD) ณ กรุงไคโร จะเกิดขึ้นใน พ.ศ. 2537 ขบวนการผู้หญิงในระดับนานาชาติได้รณรงค์เรื่องสิทธิและสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์อย่างเข้มข้น ข้อเรียกร้องสำคัญที่สุดในเรื่องสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ คือการยกเครื่องฐานคิดแม่บทเรื่องสิทธิผู้หญิง บนกระบวนทัศน์ใหม่ที่เน้นสิทธิในการเลือกตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายตนเอง โดยปราศจากการบังคับ การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสิทธิผู้หญิง เน้นความเข้าใจเรื่อง “สุขภาพทางเพศ” ของคนทุกวัย ทุกช่วงอายุ และตลอดชีวิต และเน้นสิทธิในการเข้าถึงบริการอนามัยเจริญพันธุ์และอนามัยทางเพศ¹ ที่ยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางและประสิทธิภาพของผู้ให้บริการเป็นหลัก (client-centre provider-efficient – COPE)

จากการเคลื่อนไหวเรื่อง “สุขภาพทางเพศ” ได้นำมาสู่ข้อเสนอเรื่อง “สิทธิทางเพศ” ในเวทีของภาคประชาชนที่มีนักกิจกรรมผู้หญิงมากกว่า 200 ชีวิตเข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นเวทีคู่ขนานกับการประชุมขององค์การสหประชาชาติเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development – UNCED) ณ กรุงริโอ เดจาเนโร เมื่อ พ.ศ. 2535 กลุ่มสตรีนิยมสายรากเหง้าได้ผลักดันให้รวมประเด็นนี้เข้าสูการประชุม ICPD ด้วย นำสนใจว่า แม้ขบวนการผู้หญิงประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการต่อกรให้บรรจุเรื่องสิทธิและสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์เข้าสู่แผนปฏิบัติการที่เป็นผลการประชุม ICPD แต่ข้อเสนอเรื่อง “สิทธิทางเพศ” กลับไม่ได้รับการกล่าวถึงเลยในเอกสารทางการของ ICPD

เมื่อขบวนการผู้หญิงนำเสนอเรื่อง “สิทธิทางเพศ” ขึ้นอีกครั้งในการประชุมระดับโลกเรื่องผู้หญิงครั้งที่ 4 (The Fourth World Conference on Women – FWCW) ณ กรุงปักกิ่ง ใน พ.ศ. 2538 ประเด็นนี้กลายเป็นข้อถกเถียงร้อนระอุในที่ประชุม แต่ก็ได้รับการประนีประนอมยอมรับในเชิงแนวคิดในแผนปฏิบัติการของ FWCW แต่หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “สิทธิทางเพศ” ตรงๆ อาทิข้อความของแผนปฏิบัติการข้อหนึ่งที่ว่า “สิทธิของผู้หญิงต้องรวมถึง

¹ ในแง่บริการอนามัยเจริญพันธุ์ ผู้เขียนแบ่งออกเป็น 12 มิติ โดยแยกเป็นกลุ่มมิติต่างๆ ได้ดังนี้ มิติเชิงกลุ่มเป้าหมาย : (1) อนามัยแม่และเด็ก (2) อนามัยวัยรุ่น และ (3) อนามัยหลังวัยเจริญพันธุ์และสูงอายุ หรือเรียกกันว่าอนามัยวัยทอง มิติเชิงบริการ : (4) การวางแผนครอบครัว และ (5) ภาวะการมีบุตรยาก มิติเชิงการรักษาพยาบาล : (6) การทำแท้งและการดูแลหลังการทำแท้ง (post abortion care) (7) โรคติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ (8) โรคเอดส์ (9) กามโรค และ (10) มะเร็งในระบบสืบพันธุ์ และมิติเชิงแนวคิดซึ่งเป็นมิติตัดขวางในทุกมิติ (cross-cutting issues) คือ (11) เพศศึกษา (sexuality education) และ (12) ความรุนแรงต่อผู้หญิง

สิทธิในการควบคุม ตัดสินใจ และรับผิดชอบเกี่ยวกับร่างกายตนเองอย่างอิสระ ในเรื่องเกี่ยวกับเพศวิถี ที่รวมสุขภาพทางเพศและสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์ โดยปราศจากการบังคับ การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง²

สาเหตุหลักๆที่เรื่อง “สิทธิทางเพศ” ถูกโต้แย้งมาก ก็เพราะการคัดค้านจากองค์กรทางศาสนา และกลุ่มผู้ที่ยังเชื่อในเรื่องจารีตนิยม โดยเฉพาะจากซีกโลกใต้ที่เห็นว่า “สิทธิทางเพศ” หมายถึงเพศเสรี หรือฟรีเซ็กซ์ และถูกโจมตีว่าเป็นแนวคิดของตะวันตก อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่อง “สิทธิทางเพศ” ที่ฝังอยู่กับเรื่อง “สุขภาพทางเพศ” ได้รับการขานรับมากขึ้นและกว้างขวางขึ้นเรื่อยๆ ดังที่คณะทำงานที่ปรึกษาในด้าน “สุขภาพทางเพศ” ขององค์การอนามัยโลกเสนอคำจำกัดความคำว่า “สิทธิทางเพศ” บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ดังนี้³

คือสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการบันทึกไว้แล้วในกฎหมายระดับชาติ ในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในระดับนานาชาติ และในเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องและได้รับขนานนามแล้ว ซึ่งหมายรวมถึงสิทธิของคนทุกคนที่มีสิทธิในเรื่องต่อไปนี้ โดยปราศจากการบังคับ การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง

- สิทธิในการมีสุขภาพทางเพศสูงสุดตามมาตรฐาน รวมการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์
- สิทธิในการแสวงหาและได้รับข้อมูลรอบด้านที่เกี่ยวกับเรื่องเพศวิถี
- สิทธิในการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา (sexuality education)
- สิทธิที่จะได้รับการเคารพในบูรณาการแห่งกาย (bodily integrity)
- สิทธิในการเลือกคู่ชีวิต
- สิทธิในการตัดสินใจว่าจะมีเพศสัมพันธ์หรือไม่
- สิทธิในการมีเพศสัมพันธ์ด้วยความยินยอมพร้อมใจ
- สิทธิในการแต่งงานด้วยความยินยอมพร้อมใจ
- สิทธิในการตัดสินใจว่าจะมีลูกกี่คน และเมื่อไหร่ที่จะมีลูก
- สิทธิในการแสวงหาความสุนทรีย์ของเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรื่นรมย์

น่าสังเกตว่า เมื่อกล่าวถึง “สิทธิทางเพศ” โดยเฉพาะในบริบท “ปราศจากการบังคับ การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง” ซึ่งเป็นหัวใจของเรื่องความเท่าเทียมกันทางเพศภาวะ (gender equality) ที่ขบวนการผู้หญิงทุกสายเรียกร้องและลงแรงมุ่งสร้างให้เกิดขึ้นจริง การทำงานเรื่อง “สิทธิทางเพศ” จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย การตีความใหม่เชิงปรัชญาและอุดมการณ์ครอบครัวและการมีเหย้าเรือนต่อ “ความเป็นแม่ของผู้หญิง” และที่สำคัญที่สุดคือต้องถกแถลงกันเรื่อง “เพศภาวะ” และ “เพศวิถี” ด้วย

ต่อประเด็นนี้ เครือข่ายองค์กรสนับสนุนสุขภาพผู้หญิงนานาชาติชื่อ “ฮีรา” (HERA - Health, Empowerment, Rights and Accountability) เสนอว่า สิทธิทางเพศเป็นมากกว่าความเท่าเทียมทางเพศภาวะดังนี้ “สิทธิทางเพศเป็นส่วนประกอบพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมถึงสิทธิแห่งเสรีภาพและความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงออกทางเพศอย่างรับผิดชอบ และรวมถึงสิทธิในการเลือกมีประสบการณ์ในวิถีทางเพศที่ตนพึงใจ ที่มี

² Brabara Klugman. 2000. *Sexual Rights in Southern Africa: A Baijing Discourse or Strategic Necessity?* Women’s Health Project, Department of Community Health of the University of the Witwatersrand, South Africa. [available as PDF file from <http://www.wits.ac.za/whp/rights.htm>] สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2549.

³ “Sexual Health – a New Focus for WHO”. 2004. *Progress in Reproductive Health Research*. No. 6: 1-7. Documentary Center RHR, world Health Organization.

ความสำคัญในตัวของมันเอง ขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารและส่งผ่านความรักระหว่างคนด้วย” โดยสิทธิทางเพศต้องครอบคลุมสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้⁴

- สิทธิในความสุข ความฝันและจินตนาการต่างๆ
- สิทธิในการสำรวจเพศวิถีของตนเองที่เป็นอิสระจากความหวาดกลัว ความอาย ความเชื่อที่ผิดๆ และอุปสรรคทั้งปวงที่อาจเป็นตัวขัดขวางการแสดงออกซึ่งความปรารถนาทางเพศอย่างเสรี
- สิทธิในการใช้ชีวิตด้วยเพศวิถีหนึ่งๆ ที่ปราศจากความรุนแรง การเลือกปฏิบัติและการบังคับด้วยกำลัง ภายใต้กรอบการทำงานของความสัมพันธ์ที่มีพื้นฐานบนความเท่าเทียม ความเคารพและเป็นธรรม
- สิทธิในการเลือกคู่สัมพันธ์ทางเพศโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ
- สิทธิในการได้มาซึ่งความเคารพในบูรณาการแห่งกาย (bodily integrity)
- สิทธิในการเลือกว่าจะมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์แบบยินยอมพร้อมใจ และเข้าสู่การสมรสด้วยความเต็มใจอย่างเป็นอิสระทั้งสองฝ่าย
- สิทธิที่จะแสดงออกถึงรสนิยมทางเพศอย่างเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง
- สิทธิในการแสดงออกถึงเพศวิถีที่เป็นอิสระจากการมีหรือไม่มีลูก
- สิทธิในการได้มาซึ่งสุขภาพทางเพศที่ดี เข้าถึงข้อมูล การศึกษาและบริการในเรื่องเพศวิถีและสุขภาพทางเพศในทุกๆ เรื่องที่เป็นความลับ การบริการเหล่านี้ต้องมีคุณภาพสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- สิทธิในการยืนยันและมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เพื่อเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์และการแพร่โรคติดต่อทางเพศและเชื้อไอวี/เอดส์

เห็นได้ว่า คำนิยาม “สิทธิทางเพศ” ของคณะทำงานที่ปรึกษาในด้าน “สุขภาพทางเพศ” องค์การอนามัยโลก มีรายละเอียดน้อยกว่านิยามของฮิรา โดยฮิรานำบริบท “ปราศจากการบังคับ การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง” มาแปรเป็นสิทธิชัดเจนข้อหนึ่งคือ สิทธิในการใช้ชีวิตด้วยเพศวิถีหนึ่งๆ ที่ปราศจากความรุนแรง การเลือกปฏิบัติและการบังคับด้วยกำลัง ภายใต้กรอบการทำงานของความสัมพันธ์ที่มีพื้นฐานบนความเท่าเทียม ความเคารพ และเป็นธรรม

เมื่อมาพิจารณาการทำงานเรื่องนี้ในสังคมไทย พบว่าในเอกสารชิ้นเดียวที่น่าจะสะท้อนถึงการเห็นความสำคัญของ “สิทธิทางเพศ” คือบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. ของอนุกรรมการร่างพ.ร.บ.นี้ ในคณะกรรมการสิทธิการสาธารณสุข สภาผู้แทนราษฎร (ระหว่าง พ.ศ. 2544 -2548) ในบันทึกดังกล่าวนี้ได้นิยาม “สิทธิทางเพศ” ว่าหมายถึง “บุคคลจำเป็นต้องมีความเคารพและความรับผิดชอบซึ่งกันและกันตลอดจนมีความเป็นอิสระและความเสมอภาคในการเลือกวิถีชีวิตทางเพศแห่งตน โดยปราศจากการถูกบังคับหรือเลือกปฏิบัติ” และ “สุขภาพทางเพศ” หมายถึง “ความเสมอภาคและความเป็นอิสระในการเลือกวิถีชีวิตทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งตน โดยปราศจากความรุนแรงหรือถูกเลือกปฏิบัติ เคารพศักดิ์ศรีซึ่งกันและกันรวมทั้งรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและผลที่ตามมา”⁵

ควรตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับนิยามทั้งสองว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก และสะท้อนความพยายามที่จะล้อตามนิยามที่มีอยู่แล้วในเอกสารภาษาอังกฤษ แต่ไม่ลงรายละเอียดในเรื่องสิทธิเท่าที่ควร ญูรยา บุญภักดี ผู้

⁴ Health, Empowerment, Rights and Accountability (HERA). 1999. “Sexual Rights” In *Women's Sexual and Reproductive Rights and Health: Action Sheets*. New York: HERA.

⁵ ขีดเส้นตายเน้นความโดยผู้เขียน

ประสานงานมูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง หนึ่งในคณะอนุกรรมการฯ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า แม้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายนี้มีองค์ประกอบภาคีทุกภาคส่วน คือบุคลากรทางการแพทย์ ตัวแทนภาคจากองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิ ด้านผู้หญิง ด้านเอดส์ นักการเมือง และตัวแทนภาครัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรทางการแพทย์กลับมีบทบาทในการร่างเนื้อหากฎหมายมากกว่าสายอื่นๆ⁶

ควรกล่าวตรงนี้ด้วยว่า เมื่อผู้เขียนหันมาค้นคำว่า “สิทธิทางเพศ” ภาษาไทยผ่านเว็บไซต์กูเกิ้ล ผลการค้นหาค้นพบเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 68 รายการ⁷ และพบว่ามีการพูดถึงเรื่องนี้จริงๆ เพียง 2 ชิ้นคือ

1. ในการตอบคำถามเรื่องเพศของเว็บไซต์แห่งหนึ่งเกี่ยวกับการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง
คำถามนั้นมียู่ว่า

หัวข้อ 3707: เรื่อง“ช่วยตัวเอง”อะคะ (จำนวนคนอ่าน 228 ครั้ง)
เมื่อ: 04/23/05 เวลา 15:58:56
คือ ดิฉันอายุก็18แล้วนะคะ บางทีเกิดอารมณ์ทางเพศ แต่ก็ไม่กล้าที่จะสอดใส่ตัวเองเข้าไป
เพราะกลัวจะเป็นอันตรายอะคะ และมันผิดไหมคะที่จะชั่งตัวเอง
กรุณาตอบหน่อยนะคะ ลำบากใจมาก ๆ 😞
ส่งโดย: อัมมมม

คำตอบต่อคำถามนี้โดยสรุปก็คือ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นทางออกตามธรรมชาติที่ปลอดภัยเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศขึ้น และถือเป็นสิทธิทางเพศเพราะ “... บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีสิทธิที่จะกระทำต่อตนเองเพื่อตอบสนองอารมณ์ทางเพศ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ถ้าการกระทำดังกล่าว ทำไปในปริมาณที่เหมาะสม ด้วยกระบวนการที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน ... สามารถจะกระทำได้ไม่ว่าจะเป็นโสด แต่งงานแล้ว เป็นม่ายหรือหย่าร้าง” ซึ่งเป็นข้อหนึ่งในสิทธิทางเพศที่จะกล่าวถึงต่อไปในข้อ 2

2. การอ้างอิงถึง “สิทธิทางเพศ” ว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ได้รับการประกาศเมื่อ พ.ศ. 2537 ณ กรุงวาเลนเซีย ประเทศสเปน มีรายละเอียดดังนี้⁸

สังคมจะต้องเป็นผู้สร้างเงื่อนไขที่จะกำหนดความพอใจของบุคคล เพื่อให้บรรลุถึงพัฒนาการสูงสุด และเคารพในสิทธิทางเพศ ดังต่อไปนี้

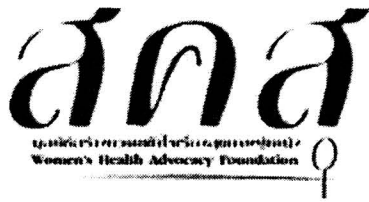
- สิทธิที่จะมีความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเองและความปลอดภัยในร่างกาย รวมถึงการควบคุมและการแสวงหาความสุขจากร่างกายของตนเอง โดยปราศจากการทารุณกรรมและความรุนแรงในทุกรูปแบบ
- สิทธิเท่าเทียมทางเพศ มีเสรีภาพที่ปราศจากการกีดกันแบ่งแยกในทุกรูปแบบ รวมทั้งการให้ความเคารพในความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง และไม่ควรมีอายุ เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น หรือมีรสนิยมทางเพศแบบใด
- สิทธิที่จะมีสุขอนามัยทางเพศที่ดี รวมทั้งได้รับทรัพยากรสำหรับการวิจัยและการวินิจฉัยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการรักษาพยาบาลมากขึ้น

⁶ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2549

⁷ เปรียบเทียบกับการค้นคำ “Sexual Rights” ผ่านเว็บไซต์กูเกิ้ลเช่นกัน ผลการค้นหาค้นพบเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งหมดสูงถึง 125,000,000 รายการ!

⁸ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 25 มกราคม 2547

- สิทธิที่จะได้รับความรู้เรื่องเพศที่กว้างขวางและเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เบี่ยงเบน เพื่อช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทางเพศกระทำได้ดีขึ้น
- สิทธิที่จะได้รับความรู้ด้านเพศศึกษาที่กว้างขวางและครอบคลุมตั้งแต่เกิดไปจนตลอดชีวิต สถาบันทางสังคมทุกสถาบันควรมีส่วนร่วมในขบวนการที่ว่านี้
- สิทธิที่จะดำเนินชีวิตร่วมอย่างอิสระ จะแต่งงานหรือไม่ก็ได้ จะหย่าร้างหรือไม่ก็ได้ หรือจะมีรูปแบบการใช้ชีวิตร่วมทางเพศอื่นๆ ที่ตนเองประสงค์
- สิทธิที่จะตัดสินใจโดยเสรีและรับผิดชอบในการเจริญพันธุ์ สามารถเลือกจำนวนบุตร ระยะห่างระหว่างการมีบุตรแต่ละคน และโอกาสได้รับความช่วยเหลือให้ตั้งครรภ์ได้ โดยที่เด็กทุกคนควรเป็นที่รักและต้องการของพ่อแม่
- สิทธิในความเป็นส่วนตัว สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทางเพศโดยอิสระ ภายใต้เนื้อหาของจริยธรรมทางสังคมและบุคคล ประสบการณ์ทางเพศที่ให้ความพึงพอใจและมีเหตุผลเท่านั้นที่จะสนับสนุนพัฒนาการของมนุษย์ได้
- สิทธิเสรีภาพทางเพศ ที่ปราศจากการบังคับข่มขู่ทางเพศ การแสวงหาผลประโยชน์และการล่วงเกินทางเพศทุกรูปแบบ ไม่ว่าในเวลาหรือสถานการณ์ใดๆ ดังนั้นการต่อสู้เพื่อขจัดความรุนแรงทางเพศ เป็นสิ่งที่สังคมควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

สิทธิทางเพศไม่ใช่เรื่องฟรีเช็กส์

ณ ที่นี้ ถ้าไม่เขียนถึงการร่างรัฐธรรมนูญคงจะเซยทีเดียว อีกทั้งดูเหมือนจะขาดความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ไม่น้อย เพราะเป็นโอกาสที่สมาชิกในสังคมจะได้ทบทวนว่ามีปัญหาอะไรในสังคมที่สมควรได้รับการแก้ไข หรือกำหนดกติการ่วมกันบ้าง จึงมีคนกลุ่มต่างๆ ออกมาเคลื่อนไหวรวบรวมประเด็นปัญหา เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และหนึ่งในนั้นคือกลุ่มคนที่ทำงานประเด็นผู้หญิงและความหลากหลายทางเพศ ที่หาญกล้าลุกขึ้นมาชูประเด็น “สิทธิทางเพศ” ทั้งที่รู้ว่าจะเจอแรงต้านจากสังคมอยู่ไม่น้อยก็ตาม

ที่ว่าจะมีแรงต้านอย่างแน่นอนนั้น ก็เป็นเพราะเมื่อพูดถึงคำว่า “เพศ” สังคมไทยมักคิดถึง “การมีเพศสัมพันธ์” เป็นลำดับแรก ในทัศนะของผู้เขียนนับว่าเป็นเรื่องน่าประหลาดใจมาก จะว่าสังคมไทยหมกมุ่นในการมีเพศสัมพันธ์ก็ดูจะเป็นการคว้านสุรพิษกันไป ชิ่งไปกว่านั้น พอมีคนพูดถึงสิทธิทางเพศขึ้นมา ผู้หลักผู้ใหญ่หรือผู้คุมกฎกติกาในสังคมก็มักคิดไปได้แบบเดียวว่าเป็นสิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์แบบสำส่อน และในเวลาที่เกิดแบบนี้ ก็มักชี้นิ้วไปตำหนิผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ดังจะเห็นได้ว่าเราไม่คุ้นชินกับความคิดที่ว่าผู้ชายสำส่อน เพราะเรามองเห็นไปเสียก่อนแล้วว่านั่นเป็นผู้ชายที่มากด้วยประสบการณ์ต่างหาก ถ้าเป็นคนรุ่นก่อนก็จะเปรียบว่าเป็น “ขุนแผน” มาในสมัยนี้เรียกว่า “คาซซาโนวา” เพราะฟังดูทันสมัยกว่า

การสื่อสารเรื่อง “เพศ” มาบวกกับแนวคิด “สิทธิ” กลายเป็นเรื่องสาหัสสากรรจ์ที่จะพูดถึง เพราะมักถูกเข้าใจไปว่าเป็นการเรียกร้องแบบเอาแต่ใจตัวเองและเป็นเรื่องของตะวันตก รวากับว่าสังคมไทยจะอยู่กันอย่างไรก็ได้ โกรธกันเกลียดกัน คิดเห็น หรือเชื่อต่างกัน ก็ฆ่าแกงทำร้ายกันได้ตามอำเภอใจไม่ต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนใดๆ ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ “สิทธิทางเพศ” จึงถูกเข้าใจผิดว่าเป็นการเรียกร้องที่จะมีเพศสัมพันธ์แบบเสรี หรือฟรีเช็กส์ ซึ่งนับเป็นความเข้าใจผิดอย่างมหาศาล นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งคือ ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล ได้รวบรวมนิยามของสิทธิทางเพศเอาไว้จากหลายแหล่ง ทั้งจากเอกสารทางการขององค์การอนามัยโลก องค์การระหว่างประเทศ เว็บไซต์ และจากการประชุมนานาชาติต่างๆ ทำให้เห็นว่าสิทธิทางเพศนั้นมีหลายแง่มุม

กล่าวโดยย่อ “สิทธิทางเพศ” ก็คือสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิที่จะเลือกวิถีทางเพศที่ตนพึงพอใจ จะมีคู่ต่างเพศหรือเพศเดียวกันก็ได้ แต่เพศสัมพันธ์ทุกครั้งต้องมีความสุขและปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงและการบังคับ ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการท้องไม่พร้อม นอกจากนี้ ยังต้องได้รับการสุขภาพทางเพศที่มีคุณภาพ ต้องสามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้อย่างอิสระ โดยได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน เช่น ต้องการจะมีลูกหรือไม่ มีกี่คน มีเมื่อไร จะคุมกำเนิดโดยวิธีใดจึงจะเหมาะสมและปลอดภัย เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของสิทธิทางเพศเท่านั้น

การที่คนๆ หนึ่งจะถูกขึ้นมามีเพศสัมพันธ์ตามนิยามสิทธิทางเพศที่กล่าวมาข้างต้นจึงเต็มไปด้วยขดกติกามากมาย และเป็นกติกาที่ใช้กับคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้น ชาติพันธุ์ และไม่ว่าจะมีรสนิยมทางเพศเป็นคนรักต่างเพศ รักเพศเดียวกัน หรือรักทั้งสองเพศก็ตาม และการปฏิบัติตามสิทธิทางเพศอย่างเคร่งครัดนั้น ก็ไม่ได้จะทำให้หลายคนเลิกคิดถึงการมีเพศสัมพันธ์ไปเลย เพราะมีองค์ประกอบและเงื่อนไขหลายข้อเพียงแค่นี้เรื่องความยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายก็เป็นเรื่องทำได้ยากแล้ว เพราะต้องเป็นการยินยอมอย่างแท้จริง ไม่ใช่ใส่ยาอนาโบล ยากระตุ้นอารมณ์เพศในเครื่องดื่มให้อีกฝ่ายดื่มเพื่อให้ดูเหมือนยินยอม หรือข่มขู่ว่าถ้าไม่ยินยอมจะไล่ออกจากงาน ตัดเงินเดือน ไม่ให้การยินยอมเพราะได้ชื่อว่าเป็นภรรยา และไม่ให้การยินยอมเพราะอ่อนต่อโลก ตกใจกลัว ทำตัวไม่ถูก และยังไม่พอ ถ้าจะใช้สิทธิทางเพศกันอย่างเต็มที่ก็ต้องมีเงื่อนไขเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม การคิดเชื่อในระบบสืบพันธุ์ เช่น กามโรค เอชไอวี/เอดส์ และอื่นๆ อีกมากตามนิยามของสิทธิทางเพศที่สากลโลกยอมรับกัน

ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จะเห็นได้ว่าการดำเนินชีวิตทางเพศในกรอบของสิทธิทางเพศไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ซึ่งสร้างขึ้นได้ในบรรยากาศที่เปิดกว้างให้คนเกิดการเรียนรู้จากการได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมา และเปิดเผย ซึ่งหากเราไม่ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศแก่สมาชิกตั้งแต่ยังเยาว์แล้ว สังคมก็จะหลงทางกับเรื่องเพศ อย่างยกตัวอย่างในกรณีของผู้ชายไทย คือสามารถใช้อิทธิบาททางเพศของตัวเองแต่ไม่รู้จักสิทธิทางเพศ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าตนเองรู้เรื่องเพศแล้ว นำพาไปสู่การแสดงออกที่คิดว่าตรงไปตรงมาในเรื่องเพศ โดยการคุยเรื่องเพศในเชิงตลกโปกฮา หรือการโอ้อวดสมรรถภาพทางเพศ ใช้ศัพท์สแลงเกี่ยวกับเรื่องเพศเต็มไปหมด แต่จากการสังเกตการณ์ระหว่างการอบรมเรื่องเพศวิถีให้กับกลุ่มผู้ชายและผู้หญิง บ่อยครั้งที่ผู้ชายพบว่าผู้ชายไม่ได้มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศ ไม่รู้แม้กระทั่งว่าการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธีนั้น ใช้อย่างไร อีกทั้งยังไม่สามารถพูดจาสื่อสารข้อมูลเรื่องเพศเพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศได้เลย การพูดคุยนี้นับว่าเป็นเสมือนการกลบเกลื่อนความอยุ่ที่จะพูดถึงเรื่องเพศของคนมากกว่าเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างแท้จริง

ผู้เขียนขอชี้ว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้ เพราะ “การมีเพศสัมพันธ์ได้” กับ “มีเพศสัมพันธ์เป็น” นั้นต่างกัน เหมือนคนขับรถได้กับคนขับรถเป็น คนที่ขับรถเป็นจะตระหนักถึงกฎของความปลอดภัย คนแบบนี้จะช่วยให้อัตโนมัติเป็นคนที่ปลอดภัย ช่วยลดความถี่ของอุบัติเหตุจากรถ ต่างจากคนที่สักแต่ว่าขับรถได้ ข้อมูลงานวิจัยหลายชิ้นบ่งบอกว่าผู้ชายบางคนไม่เคยเรียนรู้การใช้ถุงยางอนามัยจนกระทั่งอายุ 35 ปี จึงเริ่มหันมาใช้ จึงเป็นธรรมดาที่จะมีความรู้สึกว่าการใช้ถุงยางอนามัยเป็นสิ่งแปลกปลอม ในขณะที่สังคมญี่ปุ่น ซึ่งเป็นสังคมตะวันออกเช่นเดียวกับไทย แต่เขาสร้างบรรยากาศทางสังคมให้คุ้นชินกับการใช้ถุงยางอนามัย ผู้ชายส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมไว้ตลอดเวลาสามารถใช้ได้ในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด และไม่รู้สึกละอายใจกับถุงยางอนามัยแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ความมีสิทธิทางเพศของผู้ชายยังทำให้เกิดความรู้สึกว่าการเรียกร้องให้สังคมไทยตระหนักถึงสิทธิทางเพศของคนทุกคนเป็นเรื่องไม่จำเป็น บางคนอาจรู้สึกเลยเถิดไปจนถึงขั้นขำขัน ไม่เรียกร้องให้มีการปรับค่านิยมทางสังคมที่บ่มเพาะว่าผู้ชายต้องเป็นผู้นำในเรื่องเพศและต้องมีความชำนาญและมีประสบการณ์ทางเพศมากๆ และถูกผู้ชายตัวจริงต้องไม่ใช่อุปการะป้องกันเพราะแสดงถึงความหยิ่ง ซึ่งผลลัพธ์ก็คือ ผู้ชายหลายคนเสี่ยงต่อการติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ ทั้งกามโรค และเอชไอวี แคมเปญต่อต้านโรคนี้นี้ไปให้ผู้หญิงอีกด้วย บางคนก็ไปเสริมแต่งอวัยวะเพศของตนจนเกิดอาการเจ็บปวดขึ้นต้องรักษากันนานใหญ่ หรือแม้กระทั่งความคาดหวังทางสังคมที่กดดันให้ผู้ชายเป็นผู้นำ หาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งส่งผลให้ผู้ชายหลายคนที่ตกงานในยุควิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ต้องเผชิญกับความเครียด รู้สึกไร้ศักดิ์ศรี และบางคนถึงกับจบชีวิตตัวเองลง เพราะไม่สามารถดำเนินบทบาทตามที่สังคมคาดหวังได้ และถ้าใครตรวจด้วยจิตที่เปิดกว้างก็จะพบว่ายังมีอีกสารพัดเหตุผลที่ผู้ชายต้องหันมาสนับสนุนสิทธิทางเพศของตัวเองและผู้อื่น

แนวคิดสิทธิทางเพศจึงมุ่งที่จะขจัดเช็สต์เสรีอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมากกว่าจะส่งเสริมให้เกิดเช็สต์เสรี เพราะเช็สต์เสรีก็คือเช็สต์ตามใจฉันคนเดียว ไม่คำนึงถึงคู่ และความปลอดภัยใดๆ เลย ในขณะที่สิทธิทางเพศจะเป็นกรอบให้กับวิถีปฏิบัติทางเพศของทุกคน โดยใช้มาตรฐานเดียวกัน ไม่รังเกียจ กีดกัน หรือเลือกปฏิบัติ อีกทั้งยังจะกระตุ้นให้มีการพูดคุย สานเสวนา ถกเถียง ฝึกการใช้เหตุผลให้สามารถคิดได้หลากหลาย เปลี่ยนวิธีมองปัญหาแบบขาว-ดำที่มีแต่จะจำกัดโลกทัศน์ทำให้มองเรื่องเพศได้เพียงแค่สองด้าน คือถ้าไม่ควบคุมก็แปลว่าปล่อยเสรี

แต่สิทธิทางเพศจะมีที่ยืนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่เข้าไปร่างต้องการให้รัฐธรรมนูญเฝ้าและคุ้มครองสมาชิกในสังคมทุกคนไว้หรือไม่ เพราะการบรรจุหลักการสิทธิทางเพศแสดงถึงการตระหนักในความหลากหลายอย่างแท้จริง โดยไม่เว้นวรรคความหลากหลายทางเพศ ส่วนสิ่งที่คนทำงานเรื่องเพศต้องเร่งทำในทัศนะของผู้เขียน คือนำประเด็นสิทธิทางเพศขึ้นมาเป็นประเด็นสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ว่าเรื่องเพศไม่ได้เท่ากับการมีเพศสัมพันธ์ และสิทธิทางเพศไม่ใช่ฟรีเช็สต์ แต่เป็นการส่งเสริมให้คนทุกคนมีชีวิตทางเพศที่ปลอดภัยสำหรับตัวเองและผู้อื่น

(บทความโดย ธิญา ใจดี คอลัมน์เสียงสตรี นสพ. โพสต์ทูเดย์ เสาร์ที่ 23 ธันวาคม 2549)

World Health
Organization

Gender and reproductive rights

Gender & rights
home

Gender-based
differences

Rights-based
approach

Tools for
programming

Capacity building

Contraceptive
development

Sexual health

Publications &
documents

Treaty Bodies

Glossary

Useful links

RELATED WHO
SITE

Gender women &
health

Glossary

Gender

Gender refers to the economic, social and cultural attributes and opportunities associated with being male or female in a particular point in time.

Source: Transforming health systems: gender and rights in reproductive health. WHO, 2001.

Gender equality

Gender equality means equal treatment of women and men in laws and policies, and equal access to resources and services within families, communities and society at large.

Source: Transforming health systems: gender and rights in reproductive health. WHO, 2001.

Gender equity

Gender equity means fairness and justice in the distribution of benefits and responsibilities between women and men. It often requires women-specific programmes and policies to end existing inequalities.

Source: Transforming health systems: gender and rights in reproductive health. WHO, 2001.

Gender discrimination

Gender discrimination refers to any distinction, exclusion or restriction made on the basis of socially constructed gender roles and norms which prevents a person from enjoying full human rights.

Source: Transforming health systems: gender and rights in reproductive health. WHO, 2001.

Reproductive rights

Reproductive rights rest on the recognition of the basic right of all couples and individuals to decide freely and responsibly the number, spacing and timing of their children and to have the information and means to do so, and the right to attain the highest standard of sexual and reproductive health. They also include the right of all to make decisions concerning reproduction free of discrimination, coercion and violence.

Source: ICPD Programme of Action, 1994, para 7.3

Sex

Sex refers to the biological characteristics which define humans as female or male. [These sets of biological characteristics are not mutually exclusive as there are individuals who possess both, but these characteristics tend to differentiate humans as males and females. In general use in many languages, the term sex is often used to mean "sexual activity", but for technical purposes in the context of sexuality and sexual health discussions, the above definition is preferred.]

Source: WHO Draft working definition, October 2002

Sexuality

Sexuality is a central aspect of being human throughout life and encompasses sex, gender identities and roles, sexual orientation, eroticism, pleasure, intimacy and reproduction. Sexuality is experienced and expressed in thoughts, fantasies, desires, beliefs, attitudes, values, behaviours, practices, roles and relationships. While sexuality can include all of these dimensions, not all of them are always experienced or expressed. Sexuality is influenced by the interaction of biological, psychological, social, economic, political, cultural, ethical, legal, historical and religious and spiritual factors.

Source: WHO Draft working definition, October 2002

Sexual health

Sexual health is a state of physical, emotional, mental and social well-being related to sexuality; it is not merely the absence of disease, dysfunction or infirmity. Sexual health requires a positive and respectful approach to sexuality and sexual relationships, as well as the possibility of having pleasurable and safe sexual experiences, free of coercion, discrimination and violence. For sexual health to be attained and maintained, the sexual rights of all persons must be respected, protected and fulfilled.

Source: WHO Draft working definition, October 2002

Sexual rights

Sexual rights embrace human rights that are already recognized in national laws, international human rights documents and other consensus documents. These include the right of all persons, free of coercion, discrimination and violence, to:

- the highest attainable standard of health in relation to sexuality, including access to sexual and reproductive health care services;
- seek, receive and impart information in relation to sexuality;
- sexuality education;
- respect for bodily integrity;
- choice of partner;
- decide to be sexually active or not;
- consensual sexual relations;
- consensual marriage;
- decide whether or not, and when to have children; and
- pursue a satisfying, safe and pleasurable sexual life.

The responsible exercise of human rights requires that all persons respect the rights of others.

Source: WHO Draft working definition, October 2002

<http://www.who.int/reproductive-health/gender/glossary.html>

[Home](#)

Find a Health Center

Zip Code

or State

GO

Search This Site

GO

[Birth Control & Pregnancy](#)[Sexual Health](#)[Get Involved](#)[News, Articles & Press Room](#)[Educational Resources](#)[About Us](#)[Home](#) > [Sexual Health](#) > [Sexual Health & Relationships](#) > [Sexual Rights](#)**Sexual Health**> [STIs/STDs](#)> [Women](#)> [Men](#)> [Teens](#)**Sexual Health & Relationships**> [Sexuality](#)> [Sexual Orientation & Gender Identity](#)> [Sexual Rights](#)> [Ask Dr. Cullins](#)> [Glossary](#)> [Podcasts](#)

Sexual Rights

Sexual rights are fundamental and universal human rights that are described in the "Declaration of Sexual Rights." This declaration, since adopted by the World Health Organization, was first drawn up by the World Association of Sexologists at its 1999 conference in Hong Kong:

Declaration of Sexual Rights

Sexuality is an integral part of the personality of every human being. Its full development depends upon the satisfaction of basic human needs such as the desire for contact, intimacy, emotional expression, pleasure, tenderness, and love.

Sexuality is constructed through the interaction between the individual and social structures. Full development of sexuality is essential for individual, interpersonal, and societal well being.

Sexual rights are universal human rights based on the inherent freedom, dignity, and equality of all human beings. Since health is a fundamental human right, so must sexual health be a basic human right.

In order to assure that human beings and societies develop healthy sexuality, the following sexual rights must be recognized, promoted, respected, and defended by all societies through all means. Sexual health is the result of an environment that recognizes, respects, and exercises these sexual rights.

1. The right to sexual freedom. Sexual freedom encompasses the possibility for individuals to express their full sexual potential. However, this excludes all forms of sexual coercion, exploitation, and abuse at any time and situations in life.

2. The right to sexual autonomy, sexual integrity, and safety of the sexual body. This right involves the ability to make autonomous decisions about one's sexual life within a context of one's own personal and social ethics. It also encompasses control and enjoyment of our own bodies free from torture, mutilation, and violence of any sort.

3. The right to sexual privacy. This involves the right for individual decisions and behaviors about intimacy as long as they do not intrude on the sexual rights of others.

4. The right to sexual equity. This refers to freedom from all forms of discrimination regardless of sex, gender, sexual orientation, age, race, social class, religion, or physical and emotional disability.

5. The right to sexual pleasure. Sexual pleasure, including

LEGAL DISCLAIMER**Related info**> [Being Sexual](#)> [The Health Benefits of Sexual Expression](#)

autoeroticism, is a source of physical, psychological, intellectual, and spiritual well being.

6. The right to emotional sexual expression. Sexual expression is more than erotic pleasure or sexual acts. Individuals have a right to express their sexuality through communication, touch, emotional expression, and love.

7. The right to sexually associate freely. This means the possibility to marry or not, to divorce, and to establish other types of responsible sexual associations.

8. The right to make free and responsible reproductive choices. This encompasses the right to decide whether or not to have children, the number and spacing of children, and the right to full access to the means of fertility regulation.

9. The right to sexual information based upon scientific inquiry. This right implies that sexual information should be generated through the process of unencumbered and yet scientifically ethical inquiry, and disseminated in appropriate ways at all societal levels.

10. The right to comprehensive sexuality education. This is a lifelong process from birth throughout the life cycle and should involve all social institutions.

11. The right to sexual health care. Sexual health care should be available for prevention and treatment of all sexual concerns, problems and disorders.

* All of these concepts and language have been adapted from various documents published by the World Health Organization and the World Association of Sexologists.

© 2006 Planned Parenthood® Federation of America, Inc. All rights reserved.

© 2007 Planned Parenthood Federation of America, Inc. Use of this site signifies your agreement to our and .

Human Rights and Sexual Orientation and Gender Identity

Amnesty International maintains that all people, regardless of their sexual orientation or gender identity, should have access to all human rights described in the Universal Declaration of Human Rights. Everyone has a sexual orientation¹ and a gender identity². When someone's sexual orientation or gender identity does not conform to the majority they are often seen as a legitimate target for discrimination or abuse. Not only are millions of people across the globe facing execution, imprisonment, torture, violence and discrimination because of their sexual orientation or gender identity, but the very consideration of the issue is seen by many states as a threat to the core principle of the universality of human rights.³

Laws criminalising homosexuality encourage the dehumanisation of lesbians, gay men, bisexual people and transgender people (LGBT) as their very identity is criminalised. Amnesty International considers the use of "sodomy" laws to imprison (usually) men for same-sex relations in private is a grave violation of human rights, including the rights to privacy, to freedom from discrimination, to freedom of expression and association, which are protected in the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights⁴ and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights⁵. Amnesty International includes in its definition of prisoners of conscience people who have been detained or imprisoned solely because of their sexual orientation.

Paul Hunt, Special Rapporteur on the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health, notes in his report to the 60th session of the Commission of Human Rights:

¹ Sexual orientation refers to a person's sexual and emotional attraction to people of the same gender (homosexual orientation), another gender (heterosexual orientation) or both genders (bisexual orientation).

² Gender identity refers to a person's experience of self-expression in relation to social constructions of masculinity or femininity (gender). A person may have a male or female gender identity, with the physiological characteristics of the opposite sex.

³ See Amnesty International, *UN Commission on Human Rights: Universality under threat over sexual orientation resolution*, AI index: IOR 41/013/2003, 22 April 2003.

⁴ In *Toonen v. Australia*, the Human Rights Committee clearly stated that: "...in its view, the reference to "sex" in articles 2, paragraph 1, and 26 is to be taken as including sexual orientation." CCPR/C/50/D/488/1992 (Australia), 4 April 1992, para.8.7

⁵ The Committee on Economic, Social and Cultural Rights has repeatedly addressed the impact of sexual orientation discrimination on the enjoyment of economic, social and cultural rights. This has usually been done in consideration of Article 2 of the ICESCR, indicating that this Committee, like the Human Rights Committee, considers that "sexual orientation" can be read into the Covenant's non-discrimination provisions. The Committee was also the first Treaty Body to include explicit reference to sexual orientation in its General Comment 14 on the right to the highest attainable standard of health. (E/C.12/2000/4, para 18).

*“...sexuality is a characteristic of all human beings. It is a fundamental aspect of an individual’s identity. It helps to define who a person is. The Special Rapporteur notes the abiding principles that have shaped international human rights law since 1945, including privacy, equality, and the integrity, autonomy, dignity and well-being of the individual. ...In these circumstances, the Special Rapporteur has no doubt that the correct understanding of fundamental human rights principles, as well as existing human rights norms, leads ineluctably to the recognition of sexual rights as human rights. Sexual rights include the right of all persons to express their sexual orientation, with due regard for the well-being and rights of others, without fear of persecution, denial of liberty or social interference.”*⁶

The oppression of LGBT people and the stigma attributed by some to LGBT people is such that homophobia often motivates other allegations. Politically-motivated allegations of homosexuality are used to suppress criticism, shut down organizing and to silence political opponents.⁷

Gender identity is closely linked to sexual orientation as a category of experience and as a reason for abuse. Non-governmental organizations, including Amnesty International, have documented how law enforcement officers or members of the public who target LGBT people do not make distinctions between whether their victims are (or are perceived to be) lesbian, gay, bisexual or transgender. They aim their violence not so much at *categories* as at *conduct*. People are targeted if they do not appear to conform to gender “norms”, who are marked as different by their behaviour, dress, or appearance. Transgender people may be targeted because their abusers infer sexual conduct from their gender nonconformity.

The 60th Session of the Commission on Human Rights: an opportunity to reaffirm rights firmly established in international standards

In April 2003, at the 59th session of the Commission on Human Rights, Brazil introduced a draft resolution titled “Human Rights and Sexual Orientation”,⁸ which expressed concern at the occurrence of human rights violations against persons because of their sexual orientation, called upon states to promote and protect the human rights of all persons and asked the High Commissioner for Human Rights and the UN special procedures to pay attention to the issue. The draft resolution did not attempt to create a new body of rights, but sought to reaffirm existing non-discrimination principles established under international human rights law. However, the draft text proved to be one of the most fiercely contested issues of the session. Pakistan, on behalf of the Organisation of Islamic Conference (OIC), proposed a motion that

⁶ E/CN.4/2004/49, 16 February 2004, para.54

⁷ For example, Malaysian opposition figure Anwar Ibrahim is still imprisoned on politically-motivated “sodomy” charges after his appeal was rejected. See: Amnesty International, *Malaysia: Double injustice heaped on Anwar Ibrahim*, AI index: ASA 28/015/2003, 18 April 2003.

⁸ E/CN.4/2003/L.92

the Commission take “no action” on the draft resolution which was narrowly defeated.⁹ On the final day of the session, the Chair’s proposal to postpone consideration of this draft resolution to the 60th session was adopted by roll-call vote.¹⁰

Amnesty International has been researching and documenting abuses based on sexual orientation or gender identity for more than a decade. These violations cover the range of rights enshrined in international agenda – violations which have long been at the core of the agenda of United Nations’ human rights bodies. The stigma and prejudice surrounding sexual orientation and gender identity means that such cases are rarely documented or denounced. Where official complaints are made, they are frequently met with official indifference. In this document, we describe a range of cases Amnesty International has documented or taken up over recent years of egregious human rights violations against lesbians, gay men, bisexuals and transgender people. This selection of cases demonstrates the need for the Commission on Human Rights to take the opportunity at the 60th Session¹¹ to reaffirm the *universality* of human rights and the principle of *the right to be free from discrimination* on which human rights law is grounded.

Human rights violations based on sexual orientation and gender identity.

Death penalty

At the 2003 session of the Commission on Human Rights, the resolution on the question of the death penalty was adopted by a recorded vote of 24 votes to 18, with 10 abstentions.¹² The resolution urged all States that still maintain the death penalty: “To ensure that the notion of “most serious crimes” does not go beyond intentional crimes with lethal or extremely grave consequences and that the death penalty is not imposed for non-violent acts such as financial crimes, non-violent religious practice or expression of conscience and sexual relations between consenting adults.”¹³

- On 1 January 2002, ‘Ali bin Hittan bin Sa’id, Muhammad bin Suleyman bin Muhammad and Muhammad bin Khalil bin ‘Abdullah, all Saudi Arabian nationals, were executed in Abha, Asir province, Saudi Arabia, possibly solely for their sexual orientation. The Saudi

⁹ 24 in favour, 22 against, with 6 abstentions, see E/2003/23,E/CN.4/2003/135, 1 October 2003, for details, see [http://www.unhchr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/\(Symbol\)/E.2003.23,E.CN.4.2003.135.En?Opendocument](http://www.unhchr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/(Symbol)/E.2003.23,E.CN.4.2003.135.En?Opendocument)

¹⁰ 24 in favour, 17 against, with 10 abstentions, see E/2003/23,E/CN.4/2003/135, 1 October 2003, (details as above).

¹¹ 15 March to 23 April 2004

¹² Commission on Human Rights, Report on the 59th Session. (17 March-24 April 2003) Economic And Social Council. Official Records, 2003. Supplement No.3. E/2003/23,E/CN.4/2003/135, 1 October 2003. 2003/67. The question of the death penalty.

¹³ *Ibid.*, para.4(d), emphasis added.

Arabian Ministry of Interior issued a statement announcing that the three were convicted of homosexual acts, adding vaguely-worded charges of “luring children and harming others” without providing any further details. The trial proceedings of the three men remain shrouded in secrecy.

- Jay Wesley Neill was executed in Oklahoma, USA, on 12 November 2002 for the murder of four people committed during a bank robbery in 1984. Upon Appeal, dissenting Judge Carlos Lucero recognised “the prosecutor’s blatant homophobic hatemongering at sentencing...” was “susceptible of only one possible interpretation: among other facts, Neill should be put to death because he is gay...”

Extrajudicial, summary or arbitrary executions

- In 2003, the reference to “sexual orientation” was contested in the resolution on Extrajudicial, summary or arbitrary executions¹⁴, which was forced to a vote. The resolution explicitly acknowledged that persons should not be killed for any discriminatory reason including their sexual orientation. As in previous years, the issue of “sexual orientation” proved to be a fiercely opposed human rights issue.
- Ericka (legal name: Erick David Yáñez), a transgender member of the non-governmental organization *Comunidad Gay Sampedrana* (San Pedro Sula’s Gay Community),¹⁵ was murdered on 15 July 2003 in the city of San Pedro Sula. This was the latest in a series of attacks against LGBT members that have occurred in the city in recent years. The shooting took place in the area where Ericka and others work as sex workers. Nineteen-year-old Ericka was attacked by two policemen after they realized that Ericka was a transvestite, which led to one of them shooting Ericka with his service weapon. Some days later, following investigations by the Attorney General’s Office, the two policemen were arrested and charged, one with homicide and the other as an accomplice. Amnesty International is concerned at the lack of progress in the investigation and judicial proceedings in the case of the killing of Ericka (Erick David Yáñez), on 15 July 2003.¹⁶

Torture and ill-treatment

- On and around 11 May 2001 some 60 men, alleged to be gay, were arrested in various locations in Cairo, Egypt, the majority from the Queen Boat nightclub. While in police custody, the men were reportedly subjected to torture and ill-treatment. Some of the detainees reported having been subjected to the *falaka*-treatment (beating on the soles of

¹⁴ Resolution 2003/53, tabled by Sweden, was adopted 37-0-16 at the 2003 Commission on Human Rights

¹⁵ Established in 1992, the *Comunidad Gay Sampedrana* is a non-governmental organization based in San Pedro Sula covering the city and surrounding areas, to defend the rights of LGBT people.

¹⁶ See: Amnesty International. 2003. *Honduras: Human rights violations against lesbian, gay, bisexual and transgender people*. AI Index: AMR 37/014/2003.

the feet), others were beaten and verbally abused. In March 2003 21 of the defendants were sentenced to three years' imprisonment on the charge of "habitual debauchery". This case has also been taken up by the UN Human Rights Committee¹⁷, the UN Committee against Torture¹⁸, the UN Working Group on Arbitrary Detention¹⁹, the UN Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers²⁰ and the European Parliament²¹. As a continuation of the appeals process, which began in June 2003, the sentences of a further 10 men were reduced on appeal in July 2003 from three years' to one year's imprisonment, a period they had already served. This brings the total of the defendants in this case who have had their sentences reduced on appeal to 14 men. The men are currently serving an additional part of their sentence, which requires them to be under police supervision during the hours of darkness. In spite of this international attention and concern, men in Egypt continue to be persecuted on the basis of the actual or perceived sexual orientation²².

- On 25 November 2000 in Chicago, USA, Jeffrey Lyons, a 39-year-old heterosexual man, was allegedly assaulted by a group of between eight and 10 off-duty police officers after they witnessed him embracing a male friend outside a bar. The assault left him with severe injuries including a broken nose, fractured cheekbone and neurological damage. During the assault an unidentified officer reportedly taunted him by saying "Get this through your head, you faggots will never win".

Arbitrary Detention

- As mentioned above, the UN Working Group on Arbitrary Detention adopted the Egypt Queen Boat case and clearly stated that the detention of people on the grounds "that by their sexual orientation, they incited 'social dissention' constitutes or has constituted arbitrary deprivation of liberty" (Opinion No. 7/2002).

Violence against women

The Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, has commented that "[u]nless women come to be seen as individual beings with rights to

¹⁷ CCPR/CO/76/EGY, 28 November 2002

¹⁸ CAT/C/XXIX/Misc.4, 20 November 2002

¹⁹ Opinion No. 7/2002, adopted on 21 June 2002

²⁰ E/CN.4/2002/72, 11 February 2002, para.57

²¹ European Parliament Resolution 29 November 2001, B5-0740/2001; European Parliament Resolution 4 July 2002, P5_TA-PROV(2002)0378, Human rights: Persecution of homosexuals in Egypt.

²² See for example, *Egypt: Torture and imprisonment for actual or perceived sexual orientation* (AI Index MDE 12/033/02, DATE) *The Giza 14 – imprisonment for actual or perceived sexual orientation* (AI Index MDE 12/028/2003, June 2003, and *Egypt - Imprisonment for actual or perceived sexual orientation in Agouza* (AI Index MDE 12/031/2003, August 2003).

determine their sexuality, their inferior social position will continue to permit violence against them.”²³ Yet, the prevalence in society of sexism and homophobia creates a climate where lesbians and bisexual women are at grave risk of abuse.

- A young Zimbabwean lesbian described how her family locked her up and forced her to submit to being raped by an older man, in order to “correct” her sexual orientation: “They locked me in a room and brought him every day to rape me so I would fall pregnant and be forced to marry him. They did this to me until I was pregnant.”²⁴
- In February 2001 a young Burmese lesbian living and working in a factory in Mae Sod, Thailand, went shopping with a male friend. Returning home at night, they were joined by several other men who worked at the same factory. Blocking her way, one of the men told her that she was beautiful, and said that it was a waste for her to be a lesbian. He urged his friends to take her to the paddy field and change her sexuality to be ‘normal.’ He grabbed her and told his friends to “cure this abnormal lesbian so she can enter womanhood.” All six men raped her. The next day, the whole factory knew about the rape, but no one came to her defence. In tears, she asked why the community allowed these rapists to go unpunished, and blamed only her.²⁵
- Narda del Rocío Torres Arboleda and her partner, Adriana Chávez, have been subjected to a number of attacks by unidentified men, on the basis of their sexual orientation. In the early evening of 12 June 2001, Narda Torres was returning home in Quito, Ecuador, when she was intercepted at the front of her home by two men who grabbed her hair and pushed her to the ground beating her and shouting: “bitch we are going to rape you ... [we are] going to give you dick and you will like it ... filthy lesbian if you don’t like the way we fuck you, [we are] going to kill you so we can get rid of you ... doesn’t it make you sick to be like that?” The police ignored her complaint, particularly when the couple informed them that the motive of the harassment was Narda’s sexual orientation.

Narda Torres was attacked again on the evening of 5 September 2002, during which she was verbally abused and beaten. Although the attackers tried to avoid being identified by covering her eyes with their hands, Narda Torres believes that the attackers looked liked those involved in previous harassment against her and Adriana Chávez.

The Ministry of Interior’s Human Rights National Director informed Amnesty International that the police have informed the ministry that “after having carried out an investigations into the allegations of discrimination the police concluded that no “discriminatory” acts took place against her but that nonetheless police officers have been given a manual on dealing appropriately with vulnerable groups”. Amnesty International

²³ Report of the Special Rapporteur on violence against women, 2000. Addendum on Economic and Social Policy, and its impact on violence against women. (E/CN.4/2000/68/Add.5) 24 February 2000, section A. See also A/CONF. 177/20, 15 September 1995, para.96, reaffirmed in the UN Declaration of Commitment on HIV/AIDS, A/S-26/L.2, New York, 2001, para.59.

²⁴ Cited in an interview in December 1994 by Bev Clark, author of *Lesbian Activism in Zimbabwe*.

²⁵ Anonymous source in the lesbian and gay community, interviewed by Amnesty International.

has replied, requesting a copy of the outcome of the investigation and of the manual provided to police officers. According to Amnesty International's information, there has not, to date, been an impartial and independent investigation into the complaints filed by Narda Torres.

Discrimination

In a submission to the UN Human Rights Committee on Trinidad and Tobago in October 2000, Amnesty International stated that the retention of laws which treat homosexuals as criminals lends support to a climate of prejudice which increases the risk of attacks and other abuses against people believed to be gay or lesbian. Although laws proscribing homosexual relations are defended in the name of local cultural values, such laws in many Caribbean countries and others are in fact a legacy of the colonial past.

- A young lesbian²⁶ had to flee a Caribbean country as a direct result of violence and intimidation inflicted upon her due to her sexual orientation. When her community became aware of her sexuality in 2000, her home was attacked by groups armed with knives throwing bottles and stones and she was ostracised from her family and community. The victim was too scared to report the incident to the police, fearing retaliation from the gang or further victimisation by the police. Shortly afterwards, she was abducted and threatened with rape by a local gang and later ordered to carry drugs. The gang imprisoned her for two weeks and she was told that her mother's house would be burnt down if she did not carry the drugs. During this period she was sexually and physically assaulted.

Human rights defenders

Those defending sexual rights are at particular risk of repression and marginalisation, as has been noted by the Special Representative to the Secretary General on Human Rights Defenders, Ms Hina Jilani: "Of special importance will be women's human rights groups and those who are active on issues of sexuality, especially sexual orientation and reproductive rights. These groups are often very vulnerable to prejudice, to marginalization and public repudiation, not only by State forces but by other social actors."²⁷

- Nadia Echazú, an Argentinian transvestite, was arrested on 7 October 2001 by members of Police station No. 25 in Buenos Aires, whilst she carried out a street campaign for the prevention of HIV/AIDS. One of three police officers asked for her identity documents and then spat at her. He also threatened to "break her" if she was found in the area again. He held her by the hair, beat her around the stomach, pushed her to the ground and kicked her as she lay there. The police officer handcuffed her, sprayed tear gas in her face and

²⁶ Name known to Amnesty International

²⁷ Report of the Special Representative of the Secretary General on Human Rights Defenders, E/CN.4/2001/94, para.89(g)

reportedly insulted her, saying “I am going to give you [human] rights, degenerate faggot” “*yo te voy a dar derechos a vos puto degenerado*”. He put her in a police car and threatened her with a gun on the way to the police station. Nadia Echazú was detained for four days and later filed a complaint with the Buenos Aires Ombudsperson.

- In September 1999, following demands by a newly formed gay and lesbian organization for formal registration, Zambian Vice-President Lieutenant-General Christon Tembo told parliament that homosexuals and homosexual rights activists would be arrested. He also banned the publication of information about “gay activities”.
- In Uzbekistan, journalist and human rights activist Ruslan Sharipov is serving a four year sentence on charges including homosexuality and sexual relations with minors, following an unfair trial in August 2003. He had reportedly confessed to the charges under duress. Ruslan Sharipov maintains that the case was fabricated in order to punish him for his critical reporting and his human rights activities. Amnesty International fears he is at risk of torture or ill-treatment by both law enforcement officers and other prisoners.

Human rights of refugees

Many people who claim asylum on the basis of fearing abuse for reasons of their sexual orientation face serious obstacles in the countries where they seek protection.

In some countries of asylum, people risk facing the same or similar persecution that they fled if their sexual orientation were to become known. In other countries of asylum, their claims are often wrongly denied. In cases where they may not have expressed their sexual orientation openly in the past, decision-makers say that they should be able to keep their sexual orientation from the attention of those authorities and private individuals from whom they otherwise would be at risk. This interpretation of whether or not someone has a well-founded fear of persecution contradicts a well-established principle of interpretation of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees. In cases where someone claims a well-founded fear of persecution because of their political opinion or religious beliefs they would not be required to refrain from expressing their opinions or beliefs in the future. The same principle should be upheld to protect the rights of people to express their sexual orientation.

- In 2001, a gay couple from Bangladesh were denied refugee status in Australia. The Refugee Review Tribunal held that homosexuality was unacceptable in Bangladesh, and could lead to human rights abuse, but nonetheless found that the men would not be at risk of harm if they conducted themselves discreetly. In December 2003, the High Court of Australia allowed the couple’s appeal and found that the Refugee Review Tribunal had made an error of law when it divided Bangladeshi homosexuals into two groups, the discreet and the non-discreet.²⁸

²⁸ Appellant S395/2002 v Minister for Immigration and Multicultural Affairs and Appellant S396/2002 v Minister for Immigration and Multicultural Affairs, [2003] HCA 71, 9 December 2003.

Right to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health

- According to a non-governmental organization in India, women have reported being given powerful drugs by psychiatrists after being “diagnosed” as lesbian, while others report undergoing “aversion” therapy.²⁹
- Irina,³⁰ a Russian lesbian, was threatened with forced psychiatric treatment to “cure” her of her lesbianism and relatives demanded that she give up custody for her son. Irina’s parents hired two investigators to probe into her lifestyle. The investigators claimed to have a video tape of Irina having sex with her partner and threatened to report her to the police unless she paid a large sum of money. Irina and her lover went to the police to report this attempt to blackmail them; the officer responded by sexually harassing them. One day, the investigators abducted her at knife point and took her to an apartment. Together with another man, they raped Irina to “teach her a lesson” and “reorientate” her sexual identity. Irina decided not to report the rape to the police because of her past experience at their hands.³¹

Rights of the child

Often LGBT rights are pitted against children’s rights. Such homophobia hides a failure to protect other rights, such as when homosexuality is conflated with paedophilia. Amnesty International rejects the prejudiced association of consensual same-sex sexual relations and sexual abuse. Amnesty International recognizes that states have an obligation to regulate any sexual activity – whether heterosexual or homosexual – which infringes the rights of others, for example, coercive sex or sexual abuse of children. In some states, anti-sodomy laws may be the only legislation against child sex abuse. Conflating child sexual abuse with homosexuality is a failure of the state to protect adequately children from violence and points to the homophobia in the legal system.

The legal obligation to act “in the best interests of the child”³² needs to include respecting the child’s right to be free from discrimination, including that based on sexual orientation.³³

- In 2002 the Committee on the Rights of the Child recommended that the UK government: “Provide adequate information and support to homosexual and transsexual young people,

²⁹ Sangini (India) Trust, 2003. *Human Rights Report*, June 2003.

³⁰ Not her real name.

³¹ Lesbian and Gay Immigration Rights Task Force, New York, USA: interview with Irina, February 2000. Irina claimed asylum in the USA on the grounds that she had been tortured or ill-treated by a range of people, including police, private investigators and her own family members. Irina’s claim was denied because of a procedural technicality.

³² Convention on the Rights of the Child, article 3

³³ Committee on the Rights of the Child (2003), General Comment 3 on HIV/AIDS and the Rights of the Child, para.8 and General Comment 4 on Adolescent Health and Development in the Context of the Convention on the Rights of the Child, para.6.

and encourages the State party, further to the statement of intent made by its delegation to repeal section 28 of the Local Government Act 1988, where it applies”³⁴. Section 28 was a notorious piece of legislation that stated that local authorities in England and Wales may not “intentionally promote homosexuality” or “promote the teaching of... the acceptability of homosexuality as a pretend family relationship”. Following campaigning by Amnesty International and other organizations, the section was finally taken off the statute books in September 2003.

Right to freedom of opinion and expression

- In July 2001, Amnesty International criticised the authorities in the Federal Republic of Yugoslavia (now Serbia and Montenegro) for the failure of the Belgrade police to protect the participants in Serbia’s first Gay Pride Celebration from assault by right-wing and homophobic individuals and organizations. Boško Buha, Belgrade’s then chief of police, and the then Serbian Prime minister Zoran Djindjić, both said that Serbia was not ready to tolerate homosexuality.

Amnesty International recommends that the police and judicial authorities should act with due diligence to protect lesbian, gay, bisexual and transgender (LGBT) people against violence from the wider community. The authorities should also make clear that such violence is a criminal offence and will not be tolerated. Specific directives and training should be given to law enforcement officials on their duty to protect the human rights of all individuals, regardless of their sexuality, and on how to identify and investigate homophobic crimes.

Amnesty International calls on the 60th session of the Commission on Human Rights³⁵ to:

- To take a stand on the application of the principle of the universality of human rights to all persons regardless of their sexual orientation or gender identity. If the Commission fails to uphold the principle of the universality of human rights, fails even to debate discrimination on the basis of sexual orientation or gender identity, it will fail millions of people around the world. It will fail in its duty to uphold core principles of human rights.
- To speak out and reaffirm that exceptions to the universality of rights protections are unacceptable; to condemn human rights violations on the basis of sexual orientation and gender identity; and to respect, protect, and fulfil the human rights of all persons, without discrimination of any kind.

³⁴ CRC/C/15/Add.188, 9 October 2002, para.44(d)

³⁵ See: Amnesty International. *2004 UN Commission on Human Rights. Mission: to promote and protect human rights*. AI Index: IOR 41/001/2004, January 2004.

บทความ www.sapaan.org

คำประกาศสิทธิทางเพศ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิทางเพศ

สิทธิทางเพศ เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประกาศไว้ในปี ค.ศ. 1997 ที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย ในการประชุมระดับโลกเรื่องเพศวิทยา ครั้งที่ 8 และได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1999 ที่ฮ่องกง เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในสิทธิของบุคคลทุกเพศตามที่ถูกต้อง

คำประกาศสิทธิทางเพศ

เพศเป็นมิติหนึ่งของมนุษย์ และเป็นมิติที่มีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เพศเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างภายในของสังคมและของแต่ละบุคคลในเวลาเดียวกันปรากฏให้เห็นทางวงจรชีวิตของบุคคลที่ประสานความเป็นตัวของตัวเอง และสร้างหรือเสริมความผูกพันซึ่งกันและกันให้แน่นเป็นยิ่งขึ้น

ความสุขในเพศซึ่งรวมถึงความสุขที่เกิดจากการกระทำแก่ตนเองเป็นที่มาแห่งความผ่องแผ้วทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งทางสติปัญญาและอารมณ์ความสุขที่ว่าย่อมได้มาจากประสบการณ์ทางเพศที่ปราศจากปัญหาขัดแย้งและความวิตกกังวล จึงเป็นที่มาของพัฒนาการของสังคมและบุคคลด้วย

โดยนัยดังกล่าวข้างต้น สังคมจะต้องเป็นผู้สร้างเงื่อนไขที่จะกำหนดความพอใจของบุคคล เพื่อให้บรรลุถึงพัฒนาการ สูงสุด และจะต้องเคารพในสิทธิทางเพศ ซึ่งได้แก่สิทธิดังต่อไปนี้...

สิทธิที่จะมีเสรีภาพ จะต้องขจัดการบังคับข่มขู่ทางเพศ การแสวงหาผลประโยชน์และการล่วงเกินทางเพศ ทุกรูปแบบ ไม่ว่าในเวลาหรือสถานการณ์ใดๆ การต่อสู้เพื่อต่อต้านความรุนแรงทางเพศ เป็นสิ่งที่สังคมควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

สิทธิที่จะมีความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเองและความปลอดภัยในร่างกาย รวมถึงการควบคุมและ การแสวงหา ความสุขจากร่างกายของตนเอง โดยปราศจากการทารุณกรรมและความ รุนแรงในทุกรูปแบบ

สิทธิเท่าเทียมทางเพศ มีเสรีภาพที่ปราศจากการกีดกันแบ่งแยกในทุกรูปแบบ รวมกับการให้ความเคารพ ในความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง และไม่ควรมีอายุ เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น หรือมีรสนิยมทางเพศแบบใด

สิทธิที่จะมีสุขอนามัยทางเพศที่โดยรวมทั้งได้รับทรัพยากรสำหรับการวิจัยและการวินิจฉัยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการรักษาพยาบาลมากขึ้น

สิทธิที่จะได้รับความรู้เรื่องเพศที่กว้างขวางและเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เบี่ยงเบนเพื่อช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนิน ชีวิตทางเพศกระทำได้ดีขึ้น

สิทธิที่จะได้รับความรู้ด้านเพศศึกษาที่กว้างขวางและครอบคลุมตั้งแต่เกิดไปจนตลอดชีวิตสถาบันทางสังคมทุกสถาบัน ควรมีส่วนร่วมในขบวนการที่ว่านี้

สิทธิที่จะดำเนินชีวิตร่วมอย่างอิสระ จะแต่งงานหรือไม่ก็ได้ จะหย่าร้างหรือไม่ก็ได้ หรือจะมีรูปแบบการใช้ชีวิตร่วมทางเพศอื่นๆ ที่ตนเองประสงค์

สิทธิที่จะตัดสินใจโดยเสรีและรับผิดชอบในการเจริญพันธุ์ สามารถเลือกจำนวนบุตร ระยะห่างระหว่าง การมีบุตรแต่ละคน และโอกาสได้รับความช่วยเหลือให้ตั้งครรภ์ได้ โดยที่เด็กทุกคนควรเป็นที่รักและต้องการ ของพ่อแม่

สิทธิในความเป็นส่วนตัว สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทางเพศโดยอิสระ ภายใต้เนื้อหาของจริยธรรมทางสังคมและบุคคลประสบการณ์ทางเพศที่ให้ความพึงพอใจและมีเหตุผลเท่านั้นที่จะสนับสนุนพัฒนาการของมนุษย์ได้

สุขภาพทางเพศเป็นสิทธิพื้นฐานและรากฐานของมนุษย์ชนเรื่องเพศเป็นต้นกำเนิดของความผูกพันที่ลึกซึ้งที่สุดของมนุษย์ เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับความสุขในชีวิตของบุคคล คู่สมรส ครอบครัวและสังคม ดังนั้น การเคารพในสิทธิทางเพศ เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนในทุกวิถีทาง

คำประกาศสิทธิทางเพศข้างต้นนั้น จึงเป็นคำประกาศความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา.

บทความ www.sapaan.org

ความเกี่ยวข้องขององค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty international) กับคนรักเพศเดียวกัน(Homosexual)

องค์การนิรโทษกรรมสากล ซึ่งเป็นองค์การเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ ที่ทำงานปกป้องการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

องค์การได้ทำงานเผยแพร่ให้ชาวโลกได้รับรู้ผ่านกิจกรรมการให้การศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน บนพื้นฐานปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ประชาคมโลกได้ประกาศใช้ โดยมีภาระกิจหลัก ในการรณรงค์เพื่อปลดปล่อยนักโทษทางความคิดอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ถูกกักขัง เพราะสาเหตุแห่งความเชื่อเรื่องลัทธิเพศ เชื้อชาติ ภาษา หรือศาสนา โดยที่เขาไม่เคยใช้หรือสนับสนุนงานการกระทำที่ใช้ความรุนแรงให้มีการพิจารณาคดีนักโทษการเมืองอย่างยุติธรรมและรวดเร็ว

คัดค้านโทษประหารชีวิต การทรมาน และการปฏิบัติต่างๆ ซึ่งโหดร้ายต่อนักโทษ

คัดค้านการวิสามัญฆาตกรรมและการหายสาบสูญของบุคคล

ส่งเสริม เผยแพร่ และสนับสนุนงานด้านสิทธิมนุษยชน

องค์การนิรโทษกรรมสากล เป็นองค์กรอิสระที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ และรับการสนับสนุนจากรัฐบาล พรรคการเมือง ศาสนา หรือ ลัทธิใดๆ หรือผู้เคราะห์ร้ายทั้งสิ้น

ทุนในการดำเนินการได้มาจากค่าสมาชิกและเงินบริจาคจากสมาชิกทั่วโลกโดยไม่รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อความเป็นอิสระในการทำงาน

ข้อเรียกร้องต่อการปกป้องสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคลเพศที่สามขององค์การนิรโทษกรรมสากล

1. ให้ปลดปล่อยนักโทษทางความคิดในทันทีและไม่มีเงื่อนไข รวมไปถึงบุคคลที่ถูกจำคุกเนื่องจากว่าเป็นบุคคลเพศที่สาม หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้น หรือบุคคลใดก็ตามที่ถูกจำคุกเนื่องจากว่าให้การสนับสนุนสิทธิของบุคคลเพศที่สาม

2. ให้มีการทบทวนหลักข้อกฎหมาย ที่มีผลบังคับให้จับกุมบุคคลใดก็ตาม ที่เป็นเพศที่สาม หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้น
 3. ให้มีการหยุดการข่มขืน การล่วงละเมิดทางเพศ การทรมาน และการปฏิบัติไม่ดี ต่อบุคคลต่างๆ รวมถึงบุคคลเพศที่สาม โดยภาคีรัฐบาล ควรที่จะยุติการปฏิบัติที่ทารุณและลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ต่อนักโทษ รวมไปถึงความพยายามที่จะบังคับให้มีการรักษานักโทษเพื่อให้หายขาดจากการเป็นบุคคลเพศที่สาม
 4. หยุดการประหารชีวิต การสังหารนอกกฎหมาย ต่อบุคคลเพศที่สามโดยเจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐบาล ต้องหยุดการละเมิดเหล่านี้โดยทันที ทั้งนี้ไม่ว่าจะเกิดกรณีใดกรณีหนึ่งที่กล่าวนี้ก็ตามต่อกลุ่มบุคคลเพศที่สาม ให้รัฐได้มีการสืบสวนข้อเท็จจริงอย่างเป็นธรรมและรวดเร็ว
 5. ยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งรวมถึงโทษประหารชีวิตบุคคลที่เป็นบุคคลเพศที่สาม หรือบุคคล ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ
 6. ทบทวนข้อกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่า กรณีที่มีการทรมาน มีการสังหาร หรือมีการขู่ฆ่า และมีการ ทารุณ โหดร้ายอื่น ๆ เพราะสาเหตุจากการเป็นบุคคลเพศที่สาม จะได้รับการสืบสวน ฟ้องร้อง ลงโทษ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ กฎหมายควรที่จะคุ้มครองนักต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิ มนุษยชนที่ทำงานเพื่อสิทธิของบุคคลเพศที่สาม หรือบุคคลที่ทำงานด้านสิทธิสตรี และด้านการเผยแพร่เรื่องโรคเอดส์ ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นบุคคลเพศ ที่สาม
 7. รัฐบาลควรให้การศึกษาและให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้แน่ใจว่ามีการบรรจุเนื้อเรื่องการยุติการทรมาน การข่มขืน หรือการล่วงละเมิดทางเพศ ในหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อจัดให้กับนักกฎหมาย ทนาย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ข้าราชการพลเรือนต่างๆ และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา คดีและเจ้าหน้าที่เรือนจำต่างๆ โดยให้เนื้อหาการอบรมครอบคลุมถึงการปกป้องสิทธิของบุคคลเพศที่สาม ให้พ้นจากการทรมาน
 8. ส่งเสริมให้มีการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนโดยเน้นถึงความจำเป็นในการปกป้องสิทธิมนุษยชนต่อบุคคลทั่วไป และบุคคลเพศที่สาม
 9. เสนอความเห็นเพื่อให้มีการพูดคุยในประเด็น สิทธิของบุคคลเพศที่สามในการประชุมองค์การ สหประชาชาติ
- ภารกิจขององค์การนิรโทษกรรมสากล ที่เพิ่มเติมเพื่อบุคคลเพศที่สาม

ในปี พ.ศ. 2534 ณ การประชุมสมานานาชาติ องค์การนิรโทษกรรมสากล ที่เมือง โยโกฮามา ประเทศญี่ปุ่น องค์การฯ ได้ตกลงที่จะขยายภารกิจงานเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของบุคคลเพศที่สาม ที่ถูกกักขัง โดยเพิ่มคำจำกัดความของนักโทษทางความคิด ซึ่งแต่เดิมหมายถึงบุคคลที่ถูกจำคุกด้วย สาเหตุของความเชื่อ สนิม เพศ ผ่าพันธุ์ ภาษา หรือศาสนา โดยที่พวกเขาไม่ได้ใช้ความรุนแรง ให้ความหมายรวมถึงกลุ่มบุคคลเพศที่สาม ที่ถูก

จำคุก อันเนื่องมาจากการแสดงถึงความเป็นบุคคลเพศ ที่สาม ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากกรณีที่เป็นจริง หรือ กรณีที่เป็นเพียงข้อกล่าวหาว่าเป็นบุคคลเพศที่สาม

องค์การนิรโทษกรรมสากล ต้องการความช่วยเหลือเพื่อบุคคลเพศที่สาม

นับตั้งแต่องค์การนิรโทษกรรมสากล จะทำงานปกป้องสิทธิมนุษยชน ให้แก่บุคคลเพศที่สามที่เป็นนักโทษ ทางความคิด องค์การฯ ได้มีการติดต่อกับหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านสิทธิของบุคคล เพศที่สามทั่วโลก

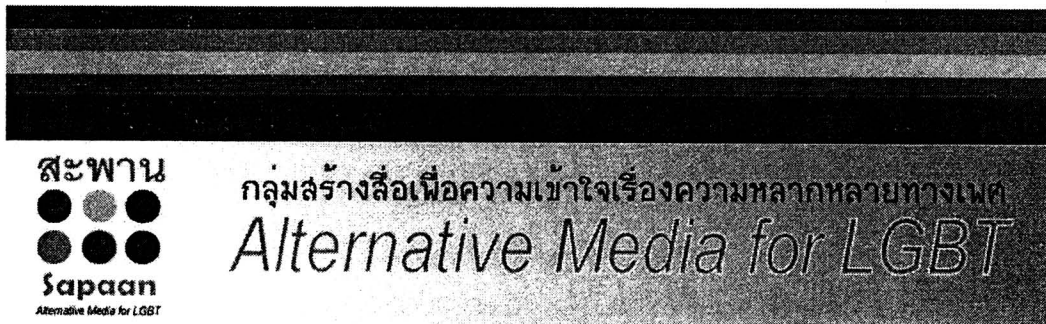
นอกจากนี้ องค์การฯ ยังตระหนักถึงการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนของบุคคลเพศที่สาม ว่าเป็นอีก หนึ่งแนวทาง ในการต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่ง "สิทธิมนุษยชน" ของคนทุกๆ คน

องค์การนิรโทษกรรมสากล มีความสนใจที่จะรับข่าวสารการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคลเพศที่สาม ไม่ว่าจะเกิดขึ้น ที่ใดก็ตามในโลกนี้ ข้อมูลนั้นสามารถอาจจะส่งมาในรูปแบบของรายงาน บทความ คำให้การของพยาน หรือการตัดข่าว จากหนังสือพิมพ์ ภายถ่าย หรือในรูปแบบอื่น ๆ หากว่าคุณ หรือคนที่คุณรู้จักตกเป็นเหยื่อต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยให้ส่งจดหมายหรือ ข้อมูลในรายละเอียดต่างๆ ที่บรรยายถึงการละเมิดนั้นๆ มาที่ องค์การนิรโทษกรรมสากล สำนักเลขาธิการกรุงลอนดอน ตามที่อยู่ด้านล่างนี้

**Amnesty International
International Secretariat
1 Easton Street London WC1X 8DJ
United Kingdom**

Phone 0171 413 5500 Fax 0171 956 1157

ที่มา : Amnesty international Thailand

บทความ www.sapaan.org

รักเพศเดียวกันไม่ติดคุก แต่ยังต้องถูกคุมขังจากความไม่รู้ของสังคม

มักมีคำกล่าวอยู่เสมอว่าสังคมไทยใจดี "ไม่เคยรังเกียจคนรักเพศเดียวกัน" ตราบใดที่ "คนพวกนี้" "ไม่ทำอะไรที่ เกินหน้า เกินตา เกินงาม หรือพูดง่ายๆ "อย่าล้ำเส้น"

คำกล่าวนี้สะท้อนนัยยะสำคัญสองประการต่อ ประเด็นคนรักเพศเดียวกันของสังคมไทย

หนึ่ง เราเห็นว่าคนรักเพศเดียวกันมีตัวตนและดำรงอยู่ในสังคมนี้จริง แต่เราก็เชื่อว่า "คนพวกนี้" ไม่ใช่ของแท้ เพราะหากมองตามเพศสรีระ มนุษย์ก็มีเพียงสองเพศคือชายกับหญิง และเมื่อเรามองเข้ากับความคิดว่า มนุษย์มีหน้าที่ต้องสืบพันธุ์ บางครั้งก็ทำให้เรามองเห็นเพียงว่าชายและหญิงต้องเกิดมาคู่กันเพื่อผลิตทายาทให้สังคม

ดูเหมือนว่าความคิดนี้ได้กลายเป็นความเชื่อกระแสหลักในสังคม และได้กลบความจริงข้ออื่นๆ ไปเสียสิ้น

หากเรามีสติ ใช้ปัญญาทบทวน ทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดในสังคม เราจะพบว่า มนุษย์ในสังคมมีความหลากหลาย และมีมากกว่าความเป็นเพศหญิงและชาย เราเห็นกันอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันว่าหญิงบางคน "ไม่รู้สึกรักใคร่ชอบพอกับชาย"

ชายบางคนก็พึงใจจะมีรักกับชายด้วยกัน และอีกหลายๆ คนก็พึงใจจะครองโสด มันสะท้อนว่าแท้จริงแล้ว เรามีความสามารถที่จะมองเห็นความจริงอื่นๆ ในสังคมได้อีกมากมาย แต่ทว่าความจริง คนจริงๆ เหล่านั้น ไม่ถูกยอมรับและถูกทำให้กลายเป็น 'กลุ่มอื่น' เป็นตัวประหลาด ที่ไม่ใช่ "พวกเรา"

สอง เรากลัว รังเกียจ มองว่าหาก "คนพวกนี้" ล้ำเส้นจะเป็นภัยทางสังคม ขณะที่เราปฏิเสธไม่ได้ว่า สังคมเต็มไปด้วย การอยู่ร่วมกันของความแตกต่าง มีทั้งคนรักเพศเดียวกันและคนรักต่างเพศและอื่นๆ กลุ่มคนที่มิใช่รักต่างเพศ กลับถูกพยายามจัดกลุ่ม ให้เป็นพวกเบี่ยงเบนทางเพศ ผิดปกติ วิปริต และไม่มีพื้นที่ให้เขาปรากฏตัว อย่างมนุษย์ทั่วไปพึงกระทำได้

อยู่มาวันหนึ่ง รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรมบอกว่า ต้องการห้ามบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ อาทิ กะเทย ทอม เกย์ เข้ารับราชการในหน่วยงานราชการ โดยให้สัมภาษณ์ว่า

'การจะจับคนเหล่านี้เข้าคุกหรือมีบทลงโทษตามกฎหมายนั้นทำไม่ได้จึงเรียกร้องให้เกิดการต่อต้านไม่ให้พฤติกรรมรักร่วมเพศแพร่ระบาดมากกว่านี้'

แม้จะออกมาแก้ข่าวในภายหลังว่าแท้จริงไม่ได้รังเกียจ แต่แค่ 'ไม่อยากให้เด็กมีพฤติกรรมลักษณะนี้มากนัก'

และ

'สิ่งที่ตนให้ข่าวเป็นเพียงแค่การป้องกันการลุกลามของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศที่นับวันจะเพิ่มขึ้นจากสื่อต่างๆ ที่นำเสนอออกมาทางโทรทัศน์'

สะท้อนความคิดของท่านรองปลัดที่มองว่าคนรักเพศเดียวกันเป็นพวกที่ทำให้สังคมเสื่อมเสีย สับสนุ่นวาย เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีในสังคม รวากับว่า การรักเพศเดียวกัน เป็นโรคที่ติดต่อด้วยการจับต้องหรือมองตา จึงต้องกลัวว่า คน "ปกติ" ทั่วไปถ้าได้พบเห็น เกี่ยวข้อง จะเป็นตามกันไปทั้งบ้านทั้งเมือง

หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เปิดเผยถึงกรณีเหตุเกิดที่บ้านปราวณีว่ามีการร้องเรียนเรื่องเด็กผู้หญิงสองคนถูกลองโทษเหตุเพราะมีเพศสัมพันธ์กันเด็กถูกลองโทษด้วยการบังคับให้แสดงท่าทางการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงต่อหน้าเจ้าหน้าที่

กรณีนี้ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ภายใต้สิ่งที่เราเคยพูดๆกันว่า 'สังคมไทยยอมรับคนรักเพศเดียวกัน ไม่เคยรังเกียจ'

เรื่องนี้อยู่ระหว่างการตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีนี้อธิบดีกรมพินิจมองว่า การร้องเรียนเกิดขึ้นเพราะ ความขัดแย้งระหว่างข้าราชการผู้ใหญ่

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าการร้องเรียนจะมาจากเหตุใด สิ่งที่ต้องตระหนักถึงคือ ความผิดของเด็กอยู่ตรงไหน จึงต้องถูกลองโทษเช่นนั้น

ฉะนั้นจะมีมาตรการอย่างไรเพื่อมิให้เกิดการใช้อำนาจละเมิดเด็กในสถานพินิจเพียงเพราะอคติของผู้มีอำนาจได้อีก

รักเพศเดียวกันไม่ผิดกฎหมาย ใครจะมาจับเข้าคุกไม่ได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 มาตรา 30 ระบุว่า

'บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้'

ในทางการแพทย์ เมื่อปี 2516 สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกาประกาศถอดถอนการเป็นคนรักเพศเดียวกัน ออกจากบัญชีรายชื่อความผิดปกติทางจิต

และในประเทศไทยเรา

เมื่อปี 2545 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้มีจดหมายรับรองทางวิชาการตามหลักขององค์การอนามัยโลก โดยให้เอาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนเพศเดียวกันออกจากกลุ่มที่มีความผิดปกติทางจิต

สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นมาตรฐานและหลักในการจัดการทางสังคมให้มนุษย์ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีพื้นที่ และได้รับการเคารพศักดิ์ศรี เคารพความแตกต่างหลากหลาย

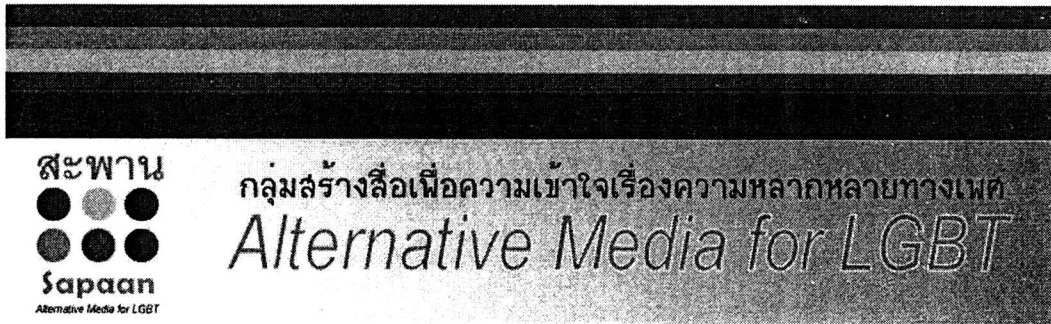
ขณะที่สังคมไทยพยายามเน้นให้เห็นว่า การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเรื่องสำคัญ มีสถาบันวิชาการทางการแพทย์ยืนยันว่า รักเพศเดียวกันไม่ใช่ความผิดปกติ

แต่ทว่า กรอบความคิด ความเชื่อเก่าๆ กลับยังเป็นคุชังความคิดคนในสังคม ทำให้ผู้ใช้อำนาจรัฐยังคงใช้ความรู้และความเชื่อเก่าๆ เข้ามาจัดการต่อคนรักเพศเดียวกัน จากพื้นฐานของอคติและความหวาดกลัว จนขาดการตระหนักถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดและเลือกปฏิบัติ ตามมาในที่สุด

ปรากฏการณ์ที่ผ่านมา ทั้งกรณีสถาบันราชภัฏเคยออกกฎหมายห้ามนักศึกษาที่รักเพศเดียวกันเข้าเรียนครู กรณีกรมประชาสัมพันธ์ห้ามคนรักเพศเดียวกันออกทีวี ล่าสุดการลงโทษเด็กในบ้านปราณี และกรณีกระทรวงวัฒนธรรม

ทั้งหมดเป็นการเดินซ้ำรอยประวัติศาสตร์เรื่องการจัดพื้นที่ให้กับคนรักเพศเดียวกันของรัฐซึ่งหากเรายังติดอยู่กับความคิดความเชื่อเก่าๆ ล้าหลังโดยปราศจากการตั้งคำถาม และเรายังยอมรับการใช้อำนาจที่ปราศจากความรู้ แม้จะบอกว่าเราเชื่อว่า 'มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน' แต่วงจรรูปภาพนี้คงไม่หมดไปจากสังคมไทย

เขียนโดย สุมาลี โตทอง มุลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)
ตีพิมพ์ครั้งแรก ในคอลัมน์เสียงสตรี หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ วันที่ 12 มิถุนายน 2547)

บทความ www.sapaan.org

วัฒนธรรมเกลียดชัง เกย์ ทอม ดี ฯลฯ

คุณผู้อ่านสงสัยบ้างไหมว่า 'การทำงานด้านวัฒนธรรม' นี่คืออะไรกันแน่ เพราะดูเหมือน 'สาร' ที่สื่อมาจากข้าราชการระดับต่างๆ ในกระทรวงวัฒนธรรม ดูจะเป็นเรื่องของการพยายามจะทำให้คนไทยคิด เชื่อ ชอบ และประพฤติตามเกณฑ์ความถูกต้องแบบเดียว เพื่อรักษาความเป็นไทยตามนิยามของรัฐหรือเคร่งครัด กับมาตรฐานความถูกต้องดีงามชุดเดียวกัน

อย่างข่าวที่ว่าท่านรองปลัดกระทรวงวัฒนธรรมกล่าวถึงปัญหาความเบี่ยงเบนทางเพศว่า

"กระทรวงจะรณรงค์อย่างจริงจังเกี่ยวกับพฤติกรรมรักร่วมเพศ แม้ว่าจะไม่สามารถไปไล่จับให้เข้าคุก หรือมีบทลงโทษทางกฎหมาย เหมือน กับสื่อลามกอนาจาร แต่จะเรียกร้องให้ประชาสังคมช่วยกัน ต่อต้านไม่ให้พฤติกรรมรักร่วมเพศแพร่ระบาด ไปมากกว่านี้ รวมทั้งในสื่อต่างๆ ไม่ควรที่จะให้มี การนำเสนอแสดงรักร่วมเพศ ออกอากาศโดยกระทรวงวัฒนธรรมจะทำหนังสือไปถึงสถานีโทรทัศน์ทุกช่องเพื่อขอความร่วมมือ"

นอกจากนี้

"กระทรวงวัฒนธรรมจะมีการจัดระเบียบเจ้าหน้าที่ข้าราชการที่มีพฤติกรรมดังกล่าวไม่ให้มีการเปิดรับผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวเข้าทำงาน" (ไทยโพสต์, 4 มิถุนายน 2547)

หลังจากที่ข่าวนี้ออกมาเสนอ ท่านรองปลัดได้ออกมาปฏิเสธว่าท่านไม่ได้พูดอะไรอย่างที่เป็นข่าวและกล่าวว่าท่าน "ยืนอยู่ในหลักการที่ว่าเขามีสิทธิที่จะพิจารณาหรือปฏิบัติตนในเรื่องทางเพศได้ไม่มีกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญข้อใดระบุว่าห้ามบุคคลประเภทนี้รับราชการ และก็ไม่ได้มองว่าบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลน่ารังเกียจ" (ข่าวสด, 5 มิถุนายน 2547)

"อย่างไรก็ตาม แม้ไม่มีกฎหมายใด ห้ามรับกลุ่มรักร่วมเพศแต่อยากให้ตระหนักในตัวเองมากกว่า เพราะเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน ที่สังคมยังไม่ยอมรับหากทำอะไรก็ต้องอยู่ในดุลยพินิจ และอยากขอความร่วมมือ ไม่ควรจัด

กิจกรรม ในเชิงยั่วเย้าที่จะทำให้เขาเป็นแบบอย่าง อยากให้ช่วยกันพัฒนาสังคมจะดีกว่า" (คม ชัด ลึก, 5 มิถุนายน 2547)

ประเด็นนี้จะจบลงไปได้ ท่ามกลางความงุนงงของผู้คนที่สนใจในเรื่องนี้ ดูเหมือนคนของรัฐจะมองว่า มีสิ่งที่เรียกว่า เป็น 'วัฒนธรรมไทย' ที่สอดคล้องเป็นเรื่องเดียวกันและมีกรอบที่ชัดเจน อะไรที่ต่างไปนับว่าเป็นความเปี่ยงเบน และไม่เหมาะสมที่จะเป็นผลเสียต่อสังคมและเรื่องที่ถูกจัดว่าเป็นความไม่ดีไม่งามอยู่เสมอก็มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เพศสภาพ และเพศวิถี แม้แต่คนมีลักษณะปรากฏไม่ตรงกับเพศสรีระของตนก็เป็นเรื่องได้ ยิ่งถ้ามีรสนิยมประหลาดรัก หรือมีเพศสัมพันธ์กับคนที่มิใช่เพศสรีระแบบเดียวกันยิ่งแล้วใหญ่

อันที่จริงที่ๆ นื่องๆ ในขบวนการเกย์และเลสเบี้ยนเขาพยายามจะสื่อมานานแล้วว่าการ ชำมเพศกับการรัก/ มีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกันเป็นคนละเรื่องกัน และไม่จำเป็นจะต้องมาด้วยกันเป็นแพ็คเกจด้วย แต่การแยกแยะความต่างนี้จะไม่ใช่สำคัญสำหรับคนที่เชื่อในกรอบความถูกต้องที่ชัดเจนชุดเดียวในการดำเนินชีวิตทางสังคม เพราะอะไรที่หลุดไปจากกรอบที่เข้มงวดนี้ก็เป็นเรื่องไม่ได้เหมือนๆ กัน

ท่าที่เช่นนี้ของรัฐดูจะสวนกระแสพหุนิยมที่ให้ความสำคัญกับการตระหนักและยอมรับในการดำรงอยู่ของกรอบความเชื่อความหมาย วิถีชีวิต รสนิยม มาตรฐานความดีงามที่แตกต่างกัน โดยการตัดสินว่าอะไรถูก กว่าดีกว่า ในหลายๆ เรื่องกลายเป็นการตีขลุมว่าอะไรที่เราเชื่อนั้นดีเลิศและถูกต้อง ส่วนคนอื่นที่คิดไม่เหมือน หรือชอบ ไม่เหมือนเราเป็นพวกเปี่ยงเบนไม่ถูกต้อง แล้วก็ใช้อำนาจในรูปแบบต่างๆ บีบบังคับให้คนอื่นเป็นเหมือนเรา

ประสบการณ์ของระบบการเมืองและสังคมที่ยึดอยู่กับภาพลวงตาของกรอบความเชื่อและมาตรฐานความดีงามชุดเดียว บอกให้เราว่าการมองไม่เห็นหรือปฏิเสธความต่างในหลายแง่มุมได้นำไปสู่ความเกลียดชังและการใช้ความรุนแรงทำร้ายประหัตประหารกันในระดับต่างๆ

การปฏิเสธการดำรงอยู่ของวิถีแห่งศรัทธาและโลกทัศน์ที่ต่างไปได้กลายเป็นปัญหาสำคัญของหลายรัฐรวมทั้งประเทศไทย อย่างที่เราได้เห็นการใช้ความรุนแรงที่สร้างความเสียหายอย่างมหาศาลในกระแสการปะทะเชิงอารยธรรมที่ยึดเยื้อ ทางออกที่นักคิดหลายคนเห็นคล้ายๆ กันคือการยอมรับและอยู่กับความหลากหลายนี้

ที่น่าแปลกก็คือรัฐไทยซึ่งประสบกับการทำลายและการใช้ความรุนแรงเพราะการที่รัฐปฏิเสธความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมกลับมีแนวนโยบายและท่าทีในหลายเรื่องที่จะออกจะสวนทางกับการยอมรับความแตกต่างหลากหลายในแง่มุมต่างๆ ของคนในสังคม ทั้งที่กฎกติกาที่เป็นทางการก็พยายามจะให้พื้นที่กับความหลากหลายนั้น

อย่างไรก็ตามกรอบกติกาทางการเมืองที่รับรองสิทธิและเสรีภาพหลายประการทำให้การควบคุมอย่างตรงไปตรงมาของรัฐเป็นไปได้ยากขึ้น การห้ามสื่อเผยแพร่งานของคนบางกลุ่มหรือวิถีชีวิตบางประเภท รวมทั้งการกำหนด เกณฑ์การคัดเลือกคนเข้าสู่บรรพชาการโดยปฏิเสธลักษณะบางประเภทหรือคนบางกลุ่มกลายเป็นการเลือกปฏิบัติและการกีดกันที่ขัดกับกรอบกติกาของการเมืองที่เป็นทางการได้ แม้ว่าลักษณะหลายๆ ประการอย่างพฤติกรรม ชำมเพศจะถูกมองว่าไม่เหมาะสมกับงานบางประเภทหรือกระทบภาพลักษณ์ของหน่วยงานได้

การต่อสู้ในประเด็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจึงสนุกสนานขึ้นมากเพราะกรอบกติกาของระบบการเมืองใหม่ทำให้คนกลุ่มต่างๆ มีภาษาและช่องทางที่จะโต้แย้งและปฏิเสธการตีขลุมหรือบีบบังคับของหน่วยงานของรัฐได้ มาตรการของรัฐที่ตรงไปตรงมาจึงเป็นไปได้ยากขึ้นและต้องอาศัยความคลุมเคลือและซับซ้อนมากกว่าเดิม

หน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้านวัฒนธรรมซึ่งต้องสัมผัสและต้องตัวตนและวิถีชีวิตของผู้คนไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงจากการโต้แย้งต่อรองกับคนกลุ่มต่างๆ ในประเด็นเหล่านี้ในพื้นที่ทางสังคม ซึ่งมีเวทีต่างๆ สำหรับคนหลายกลุ่ม ที่ไม่มีที่ทางในพื้นที่ของการเมืองที่เป็นทางการได้นำเสนอ ถกเถียง แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับวิถีของตน รวมทั้งการสร้าง ชุมชนเฉพาะกลุ่มด้วย เราได้เห็นประเด็นอย่างคนข้ามเพศ และการรักหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับ คนเพศเดียวกันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางปัญญาและการหาความรู้ในมหาวิทยาลัยหรือ การเคลื่อนไหว ทางสังคมบนท้องถนน ร้านหนังสือ หรือร้านกาแฟของกรุงเทพฯ

น่าสนใจว่าคนของรัฐก็พอจะตระหนักรู้ว่าการจัดการควบคุมในพื้นที่ทางสังคมเป็นไปได้ยากบรรดาขบถทางเพศที่อาจจะรู้สึกว่าคุณเองชาวไร่อำนาจโดยสิ้นเชิงเมื่อต้องเผชิญหน้ากับรัฐรวมศูนย์อย่างรัฐไทยแท้ที่จริงก็มีวิธีการในการต่อรองกับรัฐอยู่พอสมควร และหลายๆ วิธีที่ว่ามันเป็นการไม่แยแสกับอำนาจรัฐ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ ทั้งหลายที่รัฐหยิบยื่นให้เพื่อให้พลเมืองสยบยอมอย่างการยอมรับและคุ้มครองโดยกฎหมายหรือการให้สวัสดิการต่างๆ

ในบริบทเช่นนี้ การจะบอกหรือสั่งพลเมืองของรัฐอย่างตรงไปตรงมาว่าต้องทำหรือไม่ทำอะไร ทำให้เกิดการตั้งคำถามและท้าทายคงเพราะอย่างนี้หน่วยงานของรัฐจึงต้องถอยกลับไปสู่การเรียกร้องให้คนในสังคม "ใช้จิตสำนึก" ในการเลือกวิถีปฏิบัติและการดำเนินชีวิต.

เขียนโดย ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์
นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ฉบับที่ 628

จากคอลัมน์ หมายเหตุการณ์

บทความ www.sapaan.org

กรอบทางเพศ : กรองขังที่เข้มแข็ง?

ระบบสังคมที่เป็นอยู่สร้างขึ้นมามีจุดประสงค์บางอย่าง มันไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นมาตามธรรมชาติ กรอบทางเพศที่สังคมกำหนดขึ้นก็เช่นกัน

มันถูกสร้างขึ้นมาเพื่อจำกัดชีวิตของคนให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

แต่มันถูกทำให้ดูเหมือนว่าเป็นธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ก็ช่วยบอกว่ากรอบนี้เกิดขึ้นมาตามธรรมชาติเช่นกัน เราถูกทำให้เชื่อว่าเป็นความจริงหนึ่งเดียวเท่านั้น

ฉันคิดว่ากรอบนี้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง และสามารถรักษาอำนาจนั้นเอาไว้เวลาที่ฉันสอนนั้น ฉันจะช่วยให้คนเห็นว่า เราถูกจำกัดอยู่ในกรอบนี้อย่างไรบ้าง เริ่มตั้งแต่ร่างกายของเรา เวลาที่เด็กเกิดมานั้นเราจะดูที่อวัยวะเพศ เพื่อบอกว่าเด็กคนนี้เป็นเพศหญิงหรือชาย

ถ้าอวัยวะเพศไม่ชัดเจนกำลังระหว่างเพศหญิงและชาย หมอจะทำการผ่าตัด เพื่อดัดอวัยวะเพศใดเพศหนึ่งทิ้งไป เรียกได้ว่าทั้งวงการแพทย์ และสังคม เป็นผู้สร้างให้คนหนึ่ง เป็นเพศหญิงหรือเพศชาย

แต่จริงๆแล้ว เพศมีหลากหลายมากกว่านั้น ไม่ใช่เฉพาะแค่เพศหญิงหรือชาย เราถูกจัดใส่กรอบตั้งแต่เกิด

นี่เป็นการกดขี่ร่างกายมนุษย์ ทำให้เราไม่สามารถเติบโตอย่างที่เราเป็นได้

เราถูกจำกัดจนเป็นเหมือนบอสนี้ ถ้าเราเป็นผู้หญิงเราก็ต้องสวย ถ้าเราเกิดมามีกล้ามเนื้อ ร่างกายใหญ่ เราจะเป็นทุกข์ เพราะคนจะบอกว่าเราไม่ใช่ผู้หญิงพอ ผู้ชายก็เช่นกัน

นอกจากถูกจำกัดทางร่างกายแล้ว กรอบทางเพศยังจำกัดเพศสภาวะ (Gender) ของเรา เราต้องปฏิบัติตัวให้เป็นไปตามเพศของเรา เช่นถ้าเป็นผู้หญิง เราก็จะต้องดูแลเอาใจใส่ พูดยิ้มเพราะๆ ทำตัวเป็นรองผู้ชาย

นี่เป็นการจำกัดอำนาจ, บทบาท, ทางเลือก และอาชีพการงานของเรา เราไม่สามารถเลือก หรือแสวงหา สิ่งที่เราต้องการเป็นจริง ๆ ได้ มันจำกัดความสัมพันธ์ของเรามนุษย์

คนที่เป็นทรานสเจนเดอร์นั้น ไม่เป็นไปตามกรอบเหล่านี้ พวกเขามักถูกสังคมลงโทษ กระทำรุนแรง หรือแม้แต่ถูกฆาตกรรม เช่นในเยอรมัน มีคนๆ หนึ่งชื่อเลสลี ไอน์เบิร์ก เธอเป็นนักดนตรี เค็ลสันไฮว ในเรื่องทรานเจนเดอร์

เธอเป็นผู้หญิงที่มีร่างกายเหมือนผู้ชาย ครั้งหนึ่งเธอป่วยเข้าโรงพยาบาล แต่โรงพยาบาลไม่ยอมรักษาเธอ จนเธอ
เกือบตายในโรงพยาบาล

หรืออีกตัวอย่างก็เป็นสมัยที่ชนผิวขาวรุกรานชนเผ่าพื้นเมืองในอเมริกา(อินเดียแดง)นั่นพวกเขาพยายามฆ่า หรือ
ล่าคนที่เป็นทรานสเจนเดอร์ ในสังคมเผ่าพื้นเมือง ให้สาปสูญไปจากวัฒนธรรม

ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ทรานสเจนเดอร์เริ่มเปิดเผยตัวมากขึ้น ฉันเคยพบพวกเขามาก และพวกเขามี บุญคุณ
ต่อเราอย่างยิ่ง ทำให้เราตั้งคำถามกับร่างกายและเพศสภาวะของเรา เราทำอะไรกับร่างกายเราบ้าง

ถึงแม้ร่างกายเราจะเป็นไปตามกรอบของสังคม เราก็ต้องกลับมาตั้งคำถามต่อระบบสังคมและรับอำนาจ
ทั้งหลาย

เวลาที่มีคนๆ หนึ่งไม่อยู่ในกรอบของสังคม คนทั่วไปจะรู้สึกอึดอัดหรือกลัว ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ ว่าคนที่ไม่ อยู่ใน
กรอบนี้สั่นคลอนระบบความเชื่อที่สังคมยึดถือ สุดท้ายแล้วสังคมก็จะตีตราว่าคนๆ นี้ ผิดปกติ

แค่เพียงเรามีร่างกายที่ตรงตามกรอบของสังคม เราก็มีอภิสิทธิ์อยู่ในมือแล้ว คนที่มีอภิสิทธิ์มักไม่รู้ ไม่ตื่น ไม่ตั้ง
คำถาม และเชื่อว่ากรอบนี้เป็นความจริง แล้วก็ใช้ชีวิตอยู่ในกรอบนั้นไปเรื่อยๆ

สิ่งที่เราต้องทำก็คือ ทำความเข้าใจกับตัวเองและสังคม โดยไม่ไปชี้ว่าใครผิดปกติ

กรอบทางเพศนี้เป็นระบบเครื่องมือชายเป็นใหญ่ เราต้องไม่สนับสนุนระบบเช่นนี้ มันไม่เอื้อประโยชน์ให้ใคร
นอกจากจะก่อให้เกิดการใช้อำนาจกดขี่มากขึ้นเท่านั้น

ถ้าเราทำลายกรอบนี้ลง เราจะรู้ว่าร่างกายของเรานั้นเป็นอะไรมากกว่าเพียงแค่ระบบสืบพันธุ์ ร่างกายของเราจะ
ไม่ถูกจำกัดด้วยกรอบทางเพศ โลกนี้จะระเบิดออก

เราจะรู้ว่าบางร่างกายชอบงานไม้ บ้างก็ชอบทะเลทราย ชอบภูเขา บ้างก็สามารถเดินได้ บ้างก็เดินไม่ได้ เราจะ
ค้นพบพลังแห่งการสร้างสรรค์ที่มีสีสันหลากหลาย

เราจะสามารถแปลงพลังแห่งความเป็นตัวเราออกจากส่วนลึกของจิตวิญญาณได้อย่างแท้จริง เราจะสามารถ
นำความหลากหลายทางร่างกายที่เคยถูกลบเลือนไปกลับมาสู่วัฒนธรรมของเราได้อีกครั้งมนุษยชาติจะเติบโต
เป็นดั่งต้นไม้ที่งดงาม

เราสูญเสียความหลากหลายและพลังแห่งการสร้างสรรค์ไปมากแล้ว นี่เป็นเรื่องที่น่าเศร้ามาก จริงๆ เรามนุษย์
ได้รับพรสวรรค์ต่าง ๆ อย่างเหลือล้น ถ้าเราทำลายกรอบนี้ลงได้ มนุษยชาติจะได้รับผลประโยชน์ มากมาย

สิ่งที่เราสูญเสียไปก็มีเพียงอภิสิทธิ์ การกดขี่ และระบบสังคมชายเป็นใหญ่เท่านั้นเอง.

บทความ : ลิโอ เบลลินา /หลิน แพล ตีพิมพ์ครั้งแรก ในวารสาร an ของกลุ่มอาจารย์ องค์กร
สนับสนุนและปกป้องสิทธิคนรักเพศเดียวกัน บรรณาธิการโดย การเกตุ ศรีปริญญาศิลป์

ที่ สธ 0605/

375

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี 11000

๑๑ มกราคม 2545

เรื่อง ออกหนังสือรับรองทางวิชาการ

เรียน กลุ่มอาจารย์ องค์กรสนับสนุนและปกป้องสิทธิคนรักเพศเดียวกัน

อ้างถึง หนังสือกลุ่มอาจารย์ ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2544

ตามหนังสือที่อ้างถึง กลุ่มอาจารย์ ซึ่งเป็นองค์กรสนับสนุนและปกป้องสิทธิคนรักเพศเดียวกัน ได้ทำหนังสือขอให้กรมสุขภาพจิตออกหนังสือรับรองทางด้านวิชาการเป็นบุคคลรักเพศเดียวกัน มิได้ถือเป็นผู้มีความผิดปกติทางจิตหรือป่วยเป็นโรคแต่อย่างใด นั้น

กรมสุขภาพจิต ขอเรียนว่าได้พิจารณาตามองค์การอนามัยโลก (WHO) และตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ICD-10 ฉบับแก้ไข ครั้งที่ 10 ไทย-อังกฤษ เล่มที่ 1 (ก) ตารางจัดกลุ่มโรค องค์การอนามัยโลก ได้เอาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนรักเพศเดียวกันออกจากกลุ่มคนที่มีความผิดปกติทางจิต จึงเรียนให้ทางกลุ่มอาจารย์ ซึ่งเป็นองค์กรสนับสนุนและปกป้องสิทธิคนรักเพศเดียวกันทราบและรับรองทางด้านวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชานู ชชาติชนานนท์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสุขภาพจิต

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต

โทร. 0 2590 8230

โทรสาร 0 2951 1384

การรักเพศเดียวกันกับบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ

ระบบการจำแนกการวินิจฉัยโรคทางจิตเวชของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (DSM) และบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ (ICD)

การจำแนกโรคทางจิตเวชเป็นกระบวนการในการจัดปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนให้เป็นหมวดหมู่โดยอาศัยหลักเกณฑ์บางประการซึ่งเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้รู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง การจำแนกความผิดปกติทางจิตเป็นการจัดหมวดหมู่ของความผิดปกติโดยอาศัยลักษณะบางประการที่มีร่วมกัน ระบบการจำแนกโรคทางจิตเวชสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มี 2 ระบบ คือระบบจำแนกความผิดปกติทางจิตซึ่งจัดทำโดยสมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา หรือ Desk Reference to the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM) และระบบบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศที่จัดทำโดยองค์การอนามัยโลก หรือ The International Classification of Diseases (ICD) ซึ่งเป็นระบบจำแนกที่ใช้กับทุกระบบอวัยวะของร่างกาย และมีเรื่องความผิดปกติทางจิตเป็นบทหนึ่ง โดยทั้งสองระบบได้มีการปรับเปลี่ยนข้อมูลและเนื้อหาเป็นระยะๆ มาโดยตลอด

การรักเพศเดียวกันกับบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ

ที่ผ่านมา “การรักเพศเดียวกัน” เคยถูกบรรจุไว้เป็นหนึ่งในบัญชีรายชื่อความผิดปกติทางจิตชนิดหนึ่ง จนกระทั่งถึงในปี พ.ศ.2516 ทางสมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกาถือเป็นองค์กรแรกที่ได้ออกมาประกาศถอดถอนหัวข้อ “การรักเพศเดียวกัน” ออกจากบัญชีรายชื่อความผิดปกติทางจิต ก่อนที่ในอีก 3 ปีต่อมาคือในปี พ.ศ.2519 สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกาก็ได้ออกมาประกาศถอดถอนประเด็นนี้ออกจากบัญชีรายชื่อของตนเช่นกัน เช่นเดียวกับสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งอเมริกา และองค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพจิตในสหรัฐอเมริกาซึ่งต่างก็ได้ลงมติและประกาศว่า **การรักเพศเดียวกัน มิได้เป็นอาการเจ็บป่วยทางจิต หรือเป็นความผิดปกติทางจิตใจแต่อย่างใด** เนื่องจากงานวิจัยในช่วงเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นแล้วว่า วิถีทางเพศ แบบการรักเพศเดียวกันนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับอาการเจ็บป่วย หรือความผิดปกติทางจิต

สำหรับในส่วนขององค์การอนามัยโลกเองก็ได้ประกาศถอดถอนประเด็น “การรักเพศเดียวกัน” ออกจากบัญชีรายชื่อโรคในปี ค.ศ.1992 กล่าวคือใน คู่มือ ICD-10 หรือบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ฉบับแก้ไข ครั้งที่ 10 ที่ประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1993 หรือปี พ.ศ. 2536 นอกจากที่จะมีการจำแนกความผิดปกติทางจิต พฤติกรรม และพัฒนาการแตกต่างไปจากคู่มือเล่มก่อนหน้าคือ ICD-9 ซึ่งประกาศใช้ในปี อย่างเป็นทางการใน ค.ศ.1979 หรือปี พ.ศ.2522 แล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในคู่มือ ICD-10 หมวดที่ว่าด้วยเรื่องความผิดปกติทางเพศ จะไม่ปรากฏคำว่า การรักเพศเดียวกัน หรือ Homosexuality อีกต่อไปด้วย ดังตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นดังต่อไปนี้

ICD-9-CM (for Clinical Modification)	ICD-10
302 Sexual deviations and disorders	
302.0 Homosexuality	No equivalent code
302.1 Zoophilia preference	F65.8 Other disorder of sexual
302.2 Pedophilia	F65.4 Pedophilia
302.3 Transvestism	F65.1 Fetishistic transvestism
	F64.1 Dual-role transvestism
302.4 Exhibitionism	F65.2 Exhibitionism
302.5 Trans-sexualism	F64.0 Transsexualism
302.50 with unspecified sexual history	
302.51 with asexual history	
302.52 with homosexual history	
302.53 with heterosexual history	

หมายเหตุ : บทความนี้เป็นเพียงความพยายามอธิบายให้คนทั่วไปได้เข้าใจ และมองเห็นภาพการถอดถอนประเด็นเรื่องคนรักเพศเดียวกันออกจากบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศได้ชัดเจนเท่านั้น ก่อนที่จะนำไปอ้างอิงหรือเผยแพร่ในทางวิชาการ กรุณาตรวจสอบรายละเอียดกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาอีกครั้ง

สารคดี

“ความเข้าใจผิดบางประการเรื่องรักร่วมเพศ”

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2540 มุลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท, กลุ่มอาจารย์, โครงการเข้าถึงเอดส์, มูลนิธิผู้หญิง, มูลนิธิเพื่อนหญิง, สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, เครือข่ายผู้หญิงกับสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล และ เครือข่ายผู้หญิงกับสุขภาพ มหาวิทยาลัยพายัพ ได้จัดอภิปรายเรื่อง “สิทธิหญิงรักหญิง : บทบาทของวงวิชาการและสื่อมวลชน”

โดยได้เชิญวิทยากรหลายท่านมาแสดงทัศนะ ได้แก่ นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ กรมสุขภาพจิต, ดร.ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคุณอัมพร บุญตัน ตัวแทนจากกลุ่มอาจารย์ โดยมี ดร.กฤษฎา อาชนิกุล แห่งสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

ในช่วงหนึ่งของการอภิปราย นายแพทย์ยงยุทธ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจผิดที่บุคคลทั่วไปมักจะมีต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ สารคดีเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวมีความน่าสนใจ จึงได้ตัดทอนบางส่วน เรียบเรียงมานำเสนอ เพื่อว่าจะไม่เกิดอวิชชาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกต่อไป

นายแพทย์ยงยุทธ เริ่มต้นกล่าวถึงเรื่องนี้ โดยชี้ให้เห็นว่าในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ด้วยความเขลาทำให้เราเคยจัดแบ่งว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติ หรือแม้แต่ในสมัยหนึ่ง การที่ผู้หญิงจะบริสุทธิ์หรือไม่ ก็กลายเป็นเรื่องของความผิดปกติหรือไม่ปกติเช่นกัน

“แต่นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา เรื่องเหล่านี้ก็ไม่ปรากฏอยู่ในองค์ความรู้ในทางสากลอีกต่อไป เพราะสมาคมจิตแพทย์ของสหรัฐอเมริกาได้ลงมติและประกาศว่ารักร่วมเพศไม่ใช่ความผิดปกติทางจิตใจ ถ้าท่านอ่านหนังสือเล่มไหนบอกว่ารักร่วมเพศเป็นเรื่องผิดปกติ แสดงว่าคนเขียนหนังสือเล่มนั้นต้องมีความหมายอยู่สองอย่างคือ หนึ่ง เขาไม่ได้ติดตามข้อมูลความรู้เลย สองเขามีอคติอย่างรุนแรง

“แต่ประเด็นหลักที่ผมอยากจะเสนอในวันนี้ก็คือ มีความเข้าใจผิดอะไรบางอย่างเกี่ยวกับเรื่องรักร่วมเพศ อันจะนำไปสู่การรังเกียจและเมื่อรังเกียจสิ่งใดก็มักจะมีอวิชชาเกี่ยวกับสิ่งนั้น ตัวอย่างที่เห็นชัดก็คือ เรายังมีความเข้าใจผิดอย่างมากต่อเรื่องเอดส์ ต่อคนที่เป็โรคเรื้อน หรือแม้แต่คนญวน และคนที่รักเพศเดียวกันก็เช่นกัน”

ความเข้าใจผิดดังกล่าวนั้น นายแพทย์ยงยุทธกล่าวว่าแบ่งเป็นหกข้อด้วยกันคือ

1. เข้าใจผิดว่ารักร่วมเพศเป็นวิปริตทางเพศ

“ความจริงคือ ไม่ใช่ คำว่า วิปริตทางเพศในปัจจุบัน มีความหมายเพียงประการเดียวครับ คือ คนที่ได้มาซึ่งความสุข และความพึงพอใจทางเพศด้วยวิธีการที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ถ้ามอง

ชอบໄໝ້ວໄໝ້ເພດ ຂອບມີເພດສັມພັນກັບເດັກ ຫຼືມີເພດສັມພັນໂດຍທຳຮ້າຍຝ່າຍຮັກຂ້າມ ສິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ ກໍເປັນ ບັນຫາຂອງໄຮຍຮັກຮ່ວມເພດ ອ່າຍໄກກໍຕາມ ຄົນວິປຣິດທາງເພດ ໃນຄວາມໝາຍນີ້ ກໍເກີດຂຶ້ນໄດ້ທັງຄົນທີ່ຮັກເພດເດີຍວັກ ແລະຮັກເພດຮັກຂ້າມ”

สารคดี

2. เข้าใจผิดว่า คนที่รักร่วมเพศต้องมีอารมณ์ฉุนเฉียว ก้าวร้าว ปากจัด

“ผมคิดว่าความเข้าใจผิดนี้ อาจจะมาจากการเตอร์ ของตัวละครบางตัวในละครโทรทัศน์ แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพแล้ว เรื่องนี้ไม่เป็นความจริงโดยสิ้นเชิง ในเชิงวิชาการ ความเข้าใจผิดข้อนี้ มักมาจากการศึกษาวิจัยที่มีอคติทั้งสิ้น เช่น ศึกษาวิจัย จากผู้ที่มา ขอรับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ แน่แน่นอนครับ คนที่มาหาจิตแพทย์นี้จะต้องมีความคับข้อง ทุกข์ยากในชีวิตอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้ เราไม่อาจพบความแตกต่างระหว่างคนรักเพศตรงข้าม และคนรักเพศเดียวกันในเรื่องดังนี้ คือ

ข้อแรก เขาหนีปัญหา ไม่มีใครฉลาดกว่าใคร โง่กว่าใคร ข้อสอง บุคลิกภาพไม่มีใครมีบุคลิกภาพแปรปรวนมากกว่าใคร เพราะคนก้าวร้าวมีทั้งที่รักเพศตรงข้ามและรักเพศเดียวกัน คนกามวิตถารก็มีทั้งคนรักเพศเดียวกันและรักเพศตรงข้ามเช่นกัน”

3. เข้าใจผิดว่า คนที่รักเพศเดียวกันจะต้องแสดงออกให้เห็นได้ เช่น หัว หรือกระดุงกระดิง

“รักร่วมเพศเป็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวของเรา ซึ่งจะแสดงพฤติกรรมภายนอกออกมาหรือไม่ ไม่เกี่ยวข้องกันครับ มีคนที่รักร่วมเพศเป็นจำนวนมากที่มีพฤติกรรมภายนอก ตามแบบแผนปกติของสังคม”

4. เข้าใจผิด (ในทางบวก) ว่า คนที่รักร่วมเพศจะต้องมีลักษณะพิเศษ เช่น มีอารมณ์ ละเมียดละไม เป็นคนเก่ง ฉลาดผิดปรกติ

“นี่ก็ไม่ใช่ความจริงอีกเช่นกันครับ คนที่รักร่วมเพศเป็นคนธรรมดา มีความสามารถต่างๆ นานา เช่นเดียวกับคนรักต่างเพศ”

5. เข้าใจผิดอย่างยิ่งว่า พฤติกรรมของคนรักร่วมเพศ ไม่ว่าจะเป็นท่าทางกระดุงกระดิง หรือหัว เข้มแข็ง จะทำให้คนอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเกิดการเลียนแบบและเป็นตาม

“ในทางจิตวิทยาพัฒนาการแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่คนเราจะโน้มเอียงไปทางความเป็นชาย หรือหญิงตามพฤติกรรมคนอื่นที่เห็น เพราะความเป็นชายและหญิงในทางจิตวิทยามันลงหลัก ตั้งแต่วัยสามถึงห้าขวบ ดังนั้นที่กล่าวกันว่า เด็กดูละครทีวีที่มีกะเทยแล้ว จะทำให้เด็กกลายเป็นกะเทยนั้นไม่จริงเลย เช่นเดียวกับที่ครูเป็นกะเทย แล้วเด็กจะเลียนแบบก็ไม่จริง”

6. เข้าใจผิดอย่างยิ่งว่า การยอมรับคนที่รักร่วมเพศเดียวกันหมายถึงการสนับสนุนให้มีการรักร่วมเพศอยู่ทั่วไป

“หากเข้าใจอย่างนี้ก็แสดงว่า ถ้าเรายอมรับคนพิการต่อไป เราจะพิการกันไปหมด ถ้ายอมรับผู้ติดเชื้อเอดส์ต่อไปเราจะติดเชื้อเอดส์กันหมด มันเป็นไปได้แค่ไหนครับ การยอมรับคือการเคารพในตัวเขา มีชีวิตอยู่อย่างเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งนั่นไม่ได้แปลว่าเป็นการสนับสนุนให้คนอื่นเป็นตามเขาครับ ตรงกันข้าม การยอมรับทำให้ปัญหาไม่ซ่อนเร้น เมื่อได้รับการยอมรับ คนเหล่านี้ก็就会有ความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่สร้างปัญหาให้สังคม

ส่วนการที่จะป้องกันไม่ให้คนเป็นรักร่วมเพศ ต้องเกิดจากการทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้อย่างถ่องแท้ ซึ่งตลอดมา เนื่องจากการถูกรังเกียจเดียดฉันท์ ทำให้ความเข้าใจเรื่องนี้อยู่ในวงจำกัด เราทราบแต่เพียงว่าปัจจัยที่สำคัญนั้นจะต้องป้องกันที่การเลี้ยงดูในวัยเด็ก โดยการส่งเสริมบทบาทที่เกื้อกูลกันและสัมพันธ์ภาพที่ดีของคน

สารคดี

เป็นพ่อแม่

“ทั้งสองข้อหลังเป็นประเด็นที่สำคัญมาก เพราะมีคนพยายามเสนอว่าสิทธิของบุคคลกับสิทธิของชุมชน จะขัดแย้งกันได้ไหม คือหากยอมรับพฤติกรรมรักร่วมเพศ ซึ่งเป็นสิทธิส่วนบุคคลนั้น เท่ากับเป็นการละเมิดสิทธิของชุมชน โดยอ้างเหตุผลสองประการหลัง ที่ผมได้กล่าวไปแล้ว”

อย่างไรก็ตามแม้จะมีความเข้าใจผิดข้างต้นอยู่ก็จริง แต่จากการศึกษาวิจัยของทั่วโลกก็พบว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ก็มีความเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆ ได้แก่ การพยายามทำลายชีวิตตนเอง การมีชีวิตคู่ที่ไม่ยั่งยืน การติดสารเสพติด

“ผมขอย้ำว่า ทั้งสามประการนี้เป็นปัญหาลังคมนะครับ ไม่ได้เป็นความแปรปรวนหรือความผิดปกติ หรือความวิถิต่างทางจิตเลย

“ทั้งสามประการนี้ เป็นผลมาจากการที่สังคมรังเกียจเดียดฉันท์ ทำให้คนรักร่วมเพศต้องปิดบังตัวเองอยู่อย่างด้อยศักดิ์ศรีและไร้คุณค่า ในหลายกรณี ดังนั้นโดยตัวมันเองแล้ว เรียกว่าเป็นโรคแห่งความรังเกียจ เดียดฉันท์ และในการศึกษาทางด้านจิตวิทยาสังคม เราก็พบว่าเมื่อเกิดการรังเกียจเดียดฉันท์ขึ้นที่ใด เช่น ผู้ติดเชื้อเอดส์ คนต่างผิว ต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา สามปัญหานี้ก็จะตามมาเช่นเดียวกัน ไม่ได้เกิดเฉพาะคนรักร่วมเพศเท่านั้น”

นายแพทย์ยงยุทธกล่าวว่า ถ้าไม่มีการรังเกียจเดียดฉันท์ คนเราก็มีความสามารถในการปรับตัวมากขึ้น ไม่ต้องไปอยู่ในสถานการณ์พิเศษที่ต้องปรับตัวเป็นพิเศษ ซึ่งการปรับตัวนั้นอาจทำให้เข้มแข็งขึ้นก็ได้ หรือในทางตรงข้าม ถ้าปรับตัวไม่ได้ก็อาจนำไปสู่สภาพที่อาจต้องทำลายชีวิตตัวเอง ทำลายชีวิตคู่และใช้สารเสพติด

“ถามว่าการรังเกียจนี้มีผลอย่างไรต่อสังคม มีผลมากนะครับ เพราะทำให้เกิดอวิชชา เช่น เข้าใจผิดเกี่ยวกับเอดส์ ทำให้เรารังเกียจเอดส์ และนี่เป็นเหตุผลสำคัญ ที่ทำให้เอดส์ขยายตัวแพร่หลายอย่างยิ่งทีเดียว”

ข้อสรุปที่น่าสนใจของนายแพทย์ยงยุทธในวันนั้นก็คือ

“การรังเกียจสิ่งใด ไม่เคยทำให้เราแก้ไขปัญหาลังคมนั้นได้นะครับ ความเข้าใจต่างหากจะ ทำให้เรา แก้ไขปัญหาได้ และการรังเกียจเดียดฉันท์ ก็เป็นตัววัดระดับของสังคมด้วย สังคมที่มีระดับวัฒนธรรมสูง ก็จะเป็นสังคมที่มีความรังเกียจเดียดฉันท์ต่ำ สังคมใดที่ปรับตัวต่ำ เป็นสังคมที่ไหวหวั่นต่อความแตกต่าง จะเห่ออะไรก็เห่อง่าย จะเกลียดอะไรก็เกลียดง่าย ก็จะต้องฟองสบู่แตกอีกหลายรอบแหละครับ”

โดย ขวัญใจ เอ็มใจ

จากนิตยสารสารคดี ฉบับที่ 158 ปีที่ 14 เมษายน 2541

กลุ่มอัญจารีนำมาเผยแพร่โดยได้รับการอนุญาตจากคุณวันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์

บรรณาธิการบริหารนิตยสาร สารคดี เมื่อ วันที่ 6 มิถุนายน 2541

เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การเป็นคนรักเพศเดียวกันไม่ใช่โรคจิต : แนวทางการให้คำปรึกษาเชิงสร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2545 โรงแรม เอส.ดี.อเวนิว จัดโดยกลุ่มอัญจารี : องค์การสนับสนุนและปกป้องสิทธิคนรักเพศเดียวกัน ตู้ปณ. 322 ราชดำเนิน กรุงเทพฯ 10200 www.anjaree.ore, anjaree@loxinfo.co.th

สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา

กับความมุ่งหวัง , จุดหมาย และวัตถุประสงค์ในระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับประเด็น
เรื่องหญิงรักหญิง, ชายรักชาย และบุคคลรักสองเพศ

สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา, สมาคมสุขภาพจิตแห่งอเมริกา, สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ และองค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพจิตอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการรักเพศเดียวกันไม่ได้เป็นอาการเจ็บป่วย หรือเป็นความผิดปกติทางจิตแต่อย่างใด

ทั้งนี้เนื่องจากองค์ความรู้จากงานวิจัยในช่วงเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นแล้วว่า วิธีทางเพศ* แบบการรักเพศเดียวกันนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับอาการเจ็บป่วย หรือความผิดปกติทางจิต

ขณะเดียวกันในทั่วทุกมุมโลกก็ได้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวมากมายที่เติบโตขึ้น เพื่อแก้ไขและปรับเปลี่ยนความเข้าใจของผู้คนในเรื่องของวิถีทางเพศ รวมทั้งเรื่องผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนอันเนื่องมาจากการถูกตีตราของหญิงรักหญิง, ชายรักชาย, และบุคคลรักสองเพศ

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 เป็นต้นมาสมาคมจิตวิทยาอเมริกันได้ทำงานอย่างแข็งขันในการใช้ความรู้ทางจิตวิทยาเพื่อที่จะลดการถูกตีตรา, อคติ และการถูกเลือกปฏิบัติ รวมถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคลซึ่งมีวิถีทางเพศเป็นชนกลุ่มน้อยในอเมริกา ในปีพ.ศ.2536 คณะกรรมการความสัมพันธ์ด้านจิตวิทยาระดับนานาชาติและคณะกรรมการที่ทำงานในประเด็นเรื่องหญิงรักหญิง, ชายรักชาย และบุคคลรักสองเพศได้มีการพิจารณาว่าสมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกาควรมีนโยบายเกี่ยวกับประเด็นเรื่องหญิงรักหญิง, ชายรักชาย และบุคคลรักสองเพศออกมา และทางสมาคมฯ ผลคือทางสมาคมฯ ได้ออกนโยบายอันแสดงถึงความมุ่งหวัง, จุดหมาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นหญิงรักหญิง, ชายรักชาย และบุคคลรักสองเพศออกมามีดังนี้

ความมุ่งหวัง

ความมุ่งหวังของสมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกาในการดำเนินกิจกรรมระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหญิงรักหญิง, ชายรักชาย และบุคคลรักสองเพศ คือความพยายามในการสนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ , องค์กรระดับนานาชาติ, และองค์กรระหว่างประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นเหล่านี้คือ

1. กระตุ้นให้นักวิชาชีพด้านสุขภาพจิตได้เป็นผู้นำในการขจัดความเชื่อที่ผิด และการถูกประทับตราว่าเรื่องความเจ็บป่วยทางจิต เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับวิถีทางเพศแบบการรักเพศเดียวกัน

2. รับรอง และปกป้องสิทธิมนุษยชน ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สิทธิในความเป็นพลเมือง, สิทธิในทางการเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม, วัฒนธรรม ของบุคคลกลุ่มน้อยที่เลือกมีวิถีทางเพศที่แตกต่างทั่วโลก

จุดหมาย : ในการที่จะนำไปสู่การบรรลุถึงความมุ่งหวังที่ตั้งไว้

1. จัดความเข้าใจผิดของนักวิชาชีพด้านจิตวิทยา และองค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพจิตในระดับชาติ และระดับนานาชาติในเรื่องที่ว่าความรักเพศเดียวกันเป็นความเจ็บป่วยทางจิต

2. กระตุ้นให้เกิดการตรวจสอบ ตระหนักถึง และผนวกเอาสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มีวิถีทางเพศที่แตกต่างเข้าไปในอนุสัญญาเรื่องสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ

วัตถุประสงค์ : ซึ่งสัมพันธ์กับจุดหมายที่ตั้งไว้ดังนี้

1. ให้มีการยอมรับนโยบายที่จะลบแนวคิดเรื่องความรักเพศเดียวกันเป็นความผิดปกติทางจิตออกไปจากความเข้าใจของวงการและองค์กรวิชาชีพด้านจิตวิทยา และสุขภาพจิตระดับชาติ และระดับนานาชาติ

2. พัฒนาการยอมรับรายงานวิชาการทางด้านสหวิทยาการระดับนานาชาติ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องทางเลือกวิถีทางเพศ

ลงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2537

* วิถีทางเพศ (sexual orientation) หมายถึง ความรู้สึกดึงดูดใจทางเพศ รู้สึกรักใคร่อาทร สเนหาต่อบุคคลเพศใดเพศหนึ่งอย่างไม่เปลี่ยนแปลง วิถีทางเพศเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบความหมายความเชื่อเรื่องเพศ นอกเหนือไปจากเพศสรีระ (biological sex), ความเป็นหญิงความเป็นชาย (gender) และบทบาททางเพศ (social sexual role) ซึ่งถูกกำหนดโดยสังคม ให้มีพฤติกรรมการแสดงออกถึงความเป็นหญิงความเป็นชาย

แปลจากเอกสาร: American Psychological Association International Lesbian, Gay and Bisexual Concerns : Purposes, Goals, and Objectives

ที่ติดต่อ : American Psychological Association

750 First Street, NE

Washington, DC 2000-4242 USA

Website : www.apa.org

E-mail : pubinterest@apa.org

เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การเป็นคนรักเพศเดียวกันไม่ใช่โรคจิต: แนวทางการให้คำปรึกษาเชิงสร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2545 โรงแรม เอส.ดี.อเวนิว จัดโดยกลุ่มอาจารย์: องค์กรสนับสนุนและปกป้องสิทธิคนรักเพศเดียวกัน ตู้ป.ณ. 322 ราชดำเนิน กรุงเทพฯ 10200 www.anjaree.ore, anjaree@loxinfo.co.th

วิถีทางเพศ กับ คำถามและคำตอบเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกัน

วิถีทางเพศ (Sexual Orientation) คืออะไร ?

วิถีทางเพศ คือ ความรู้สึกทางอารมณ์ ความรู้สึกเสนาหา รักใคร่ หรือรู้สึกติดเนื้อต้องใจต่อบุคคลหนึ่งที่ตั้งอยู่อย่างต่อเนื่อง วิถีทางเพศสามารถแยกออกจากองค์ประกอบอื่น ๆ ของระบบความหมายความเชื่อเรื่องเพศ (Sexuality) ได้ไม่ยาก โดยองค์ ประกอบของระบบความหมายความเชื่อเรื่องเพศอื่น ๆ ได้แก่ เพศสรีระ หรือเพศที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยทางชีววิทยา, ความเป็นตัวตนในความเป็นผู้หญิงผู้ชาย (ความรู้สึกในใจว่าตนเองเป็นชาย หรือหญิง) และบทบาท ความเป็นผู้หญิงผู้ชายทางสังคม (Social Gender Role) รวมไปถึงบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของพฤติกรรมการแสดงออก ถึงความเป็นหญิง ความเป็นชาย

วิถีทางเพศดำรงอยู่ในสิ่งที่เรียกได้ว่าเป็นความต่อเนื่อง จากปลายด้านของความเป็นคนรักเพศเดียวกันอย่างไม่ เปลี่ยนแปลง ไปสู่ปลายด้านของความเป็นคนรักต่างเพศที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยมีรูปแบบความหลากหลายของการ มีความสัมพันธ์แบบรักได้ทั้งสองเพศอยู่ท่ามกลางปลายสองด้านนี้ บุคคลที่รักได้ทั้งสองเพศสามารถจะมีประสบการณ์ ทางเพศ และความรู้สึกเสนาหา และรู้สึกถูกดึงดูดได้จากบุคคลทั้งสองเพศ คือทั้งเพศเดียวกันกับตนเอง และเพศตรงข้าม

บุคคลที่มีวิถีทางเพศเป็นคนรักเพศเดียวกัน บางครั้งถูกเรียกว่า เกย์ (เป็นคำที่ใช้ได้กับทั้งเพศชาย และเพศหญิง) หรือ สำหรับหญิง จะเรียกว่า เลสเบี้ยน (ใช้กับผู้หญิงเท่านั้น) วิถีทางเพศแตกต่างจากพฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behavior) เพราะวิถีทางเพศ หมายถึงความรู้สึกนึกคิดว่าตัวเองเป็นใคร ซึ่งคนเราแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมในการแสดงความรู้สึกนั้น ออกมาหรือไม่ก็ได้

วิถีทางเพศที่รู้จักกันโดยทั่วไปแบ่งเป็นสามประเภทคือ

1. รักเพศเดียวกัน (Homosexual) คือ ความรู้สึกดึงดูดสนใจคนเพศเดียวกัน
2. รักต่างเพศ (Heterosexual) คือ ความรู้สึกดึงดูดสนใจคนเพศตรงข้าม
3. รักสองเพศ (Bisexual) คือ ความรู้สึกดึงดูดสนใจคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และคนที่ต่างเพศ กับตน

ทำไมคนเราถึงมีวิถีทางเพศที่แตกต่างกัน?

มีทฤษฎีหลายทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุที่มาของการเกิดวิถีทางเพศ นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ในปัจจุบันเชื่อว่า วิถีทางเพศ นั้นน่าจะเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม, กระบวนการรับรู้ และปัจจัยทางด้านชีวภาพ วิถีทางเพศของคนส่วนใหญ่มักก่อตัวขึ้นตั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อเร็ว ๆ นี้มีหลักฐานจำนวนมากที่เสนอว่าปัจจัยทางด้านชีววิทยา รวมทั้งพันธุกรรม หรือปัจจัยทางฮอร์โมนมีบทบาทสำคัญมากต่อเรื่องเพศของคน โดยสรุปแล้วสิ่งที่ควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่งก็คือ มีเหตุผล หลายอย่างที่เกี่ยวเนื่องกับกับวิถีทางเพศของคน ซึ่งเหตุปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้อาจแตกต่างกันไปสำหรับคนแต่ละคนด้วย

การบำบัดรักษาสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีทางเพศ ได้หรือไม่

ไม่ได้ แม้ว่าคนรักเพศเดียวกันจำนวนมากจะมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ และมีความสุข แต่บางคน (รวมทั้งบุคคลรัก สองเพศบางคนด้วย) ก็ยังคงแสวงหาหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีทางเพศของตนเองด้วยการบำบัดรักษา บางครั้งความกดดันที่พวกเขาได้รับก็มาจากอิทธิพลของสมาชิกในครอบครัว กลุ่มทางศาสนาที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงพวกเขา ความเป็นจริงก็คือการรักเพศเดียวกันไม่ใช่ความเจ็บป่วย จึงไม่ได้ต้องการการรักษา และไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ชายรักชาย, หญิงรักหญิง และคนรักสองเพศทุกคน ที่ต้องการความช่วยเหลือจากบุคลากรด้านสุขภาพจิต ในการที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีทางเพศของพวกเขา บางคนอาจมองหาความช่วยเหลือจากนักวิชาชีพด้านจิตวิทยา ในกระบวนการเปิดเผยความเป็นตัวตนของตนเอง หรือเพื่อหาวิธีการที่จะจัดการกับอคติ แต่พวกเขา ส่วนใหญ่ไปพบกับ นักวิชาชีพด้านจิตวิทยาด้วยเหตุผล และปัญหาชีวิตแบบเดียวกันกับที่คนรักต่างเพศไปพบนักวิชาชีพด้านจิตวิทยา

อะไรคือสิ่งที่เรียกว่า "การบำบัดรักษาแบบประเพณีเดิม" ?

นักจิตบำบัดผู้เคยมีประสบการณ์ในการรักษาแบบที่เรียกว่า "การรักษาแบบประเพณีเดิม" รายงานว่าพวกเขาสามารถเปลี่ยนวิถีทางเพศจากการเป็นคนรักเพศเดียวกัน ไปสู่การเป็นคนรักต่างเพศได้ อย่างไรก็ตามเมื่อตรวจสอบรายงานเหล่านั้นอย่างละเอียดแล้ว พบว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่จัดว่าน่าสงสัยในคำกล่าวอ้างของพวกเขาเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น คำกล่าวอ้างหลายอันมาจากองค์กรซึ่งมีมุมมองเชิงอุดมคติที่ประณามการรักเพศเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นหลักฐานทางเอกสารที่รองรับคำกล่าวอ้างของพวกเขาอ่อนมาก ตัวอย่างเช่น ไม่ได้มีการติดตามผลของการรักษา หรือไม่มีรายงานถึงสภาพของปัญหา นอกเวลาการทำงานอย่างซึ่งจะเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบยืนยันผล

สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกาได้คำนึงถึงการให้การรักษาลักษณะนี้ ว่าจะมีแนวโน้มที่เป็นผลร้ายต่อคนไข้ได้ ในปีค.ศ.1997 สภากรรมการของตัวแทนจากสมาคมได้ออกผลการพิจารณาซึ่งยืนยันว่ามีการรักษาซึ่งมีความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน และเป็นการละเมิดสิทธิของคนไข้ที่จะได้รับการรักษาโดยปราศจากอคติ และคนไข้สามารถกำหนดแนวทางการรักษาได้ บุคคลใดก็ตามที่เข้ามารับการรักษาจะต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องวิถีทางเพศมีสิทธิที่จะคาดหวังว่า การรักษาจะต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นกลางปราศจากซึ่งอคติทางสังคมใด ๆ

การรักเพศเดียวกันเป็นอาการป่วยทางจิตหรือเป็นปัญหาทางอารมณ์ ใช่หรือไม่ ?

ไม่ใช่ นักจิตวิทยา นักสรีรวิทยาจิต และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพจิต เห็นตรงกันว่า การรักเพศเดียวกัน ไม่ใช่ความเจ็บป่วย ความผิดปกติ หรือเป็นปัญหาทางอารมณ์ เป็นเวลากว่า 35 ปีมาแล้วที่มีรายงานวิจัยแนววัตถุวิสัย (Objective Scientific Research) หรืองานที่ยึดหลักฐานข้อเท็จจริงภายนอกซึ่งชี้ให้เห็นว่า การรักเพศเดียวกันไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางจิต ทางอารมณ์ หรือเป็นปัญหาสังคมแต่อย่างใด

ครั้งหนึ่งการรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) ถูกเข้าใจผิดว่าเป็นอาการป่วยทางจิต เนื่องจากในสมัยก่อนการศึกษาเรื่องชายรักชาย, หญิงรักหญิง และบุคคลรักสองเพศมักจะได้ข้อมูลเฉพาะจากคนที่มาขอรับการปรึกษา ข้อสรุปที่ได้มาจึงเป็นข้อสรุปที่มีอคติต่อคนกลุ่มนี้ และเมื่อนักวิจัยได้มีโอกาสศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับเกย์และเลสเบี้ยนในกลุ่มที่ไม่ได้ต้องการการบำบัดรักษา จึงพบว่า ความคิดในประเด็นเรื่องการเป็นคนรักเพศเดียวกันว่าเป็นความป่วยไข้ทางจิตนั้นเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง

ในปี ค.ศ. 1973 (หรือ พ.ศ.2516) สมาคมจิตวิทยาจิตแห่งอเมริกา (American Psychiatric Association) ได้ออกมายืนยันผลการวิจัยใหม่ ๆ และสนับสนุนให้ถอดถอนคำว่า 'homosexuality' ออกจากคู่มือการรักษาอาการ

ป่วยทางจิตอย่างเป็นทางการ และในปีค.ศ. 1975 (หรือ พ.ศ.2518) สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา (The American Psychological Association) ได้ลงมติสนับสนุนด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และนับเป็นเวลามากกว่า 25 ปีมาแล้วที่สมาคมนี้ได้ผลักดันให้บุคลากรทางด้านสุขภาพจิตทั้งหลาย ช่วยกันลบล้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน หรือการที่บุคคลรักเพศเดียวกันถูกตีตราว่าเป็นความป่วยไข้ทางจิตออกจากความคิดของคนทั่วไป

ชายรักชาย และหญิงรักหญิง สามารถเป็นพ่อแม่ที่ดีได้หรือไม่ ?

คำตอบคือได้ ผลการศึกษาวิจัยหลายชิ้น ทดลองเปรียบเทียบกลุ่มเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยผู้ปกครองที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน กับกลุ่มเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยผู้ปกครองซึ่งเป็นคนรักต่างเพศ พบว่าเด็กสองกลุ่มไม่ได้มีพัฒนาการที่แตกต่างกันแต่อย่างใด ทั้งทางด้านสติปัญญา การปรับตัวทางอารมณ์ การปรับตัวทางสังคม และการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรตระหนักว่า วิธีทางเพศของพ่อแม่ผู้ปกครอง ไม่ได้เป็นสิ่งที่กำหนดวิถีทางเพศของลูก ๆ ของพวกเขา

สำหรับความเข้าใจผิด ๆ อีกประการที่ว่า ผู้ชายที่เป็นรักเพศเดียวกันหรือเกย์ มีแนวโน้มที่จะล่วงเกินเด็กทางเพศ มากกว่าผู้ชายที่รักต่างเพศ จริง ๆ แล้ว ยังไม่มีหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่า คนรักเพศเดียวกันจะทำร้ายเด็กมากกว่าคนรักต่างเพศ

ทำไมเกย์และเลสเบี้ยนบางคนถึงต้องการบอกผู้อื่นว่า ตนรักชอบเพศใด ?

เพราะการบอกกล่าวเรื่องราวของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นเรื่องสำคัญยิ่งต่อสุขภาพจิตของคนรักเพศเดียวกันและคนรักสองเพศ แท้จริงแล้วกระบวนการในการพัฒนาความเป็นตัวตนที่แท้จริงของหญิงรักหญิง ชายรักชาย และคนรักสอง

เพศที่เรียกว่า การเปิดเผยตัว (coming out) นั้น มีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับการปรับตัวทางด้านจิตใจ ยิ่งพวกเขามองความเป็นตัวตนคนรักเพศเดียวกันของตนเองในแง่ดีมากเท่าไร พวกเขาจะยิ่งมีสุขภาพจิตที่ดี และมีความรู้สึกภูมิใจในตัวเอง (self-esteem) มากขึ้นเท่านั้น

เพราะเหตุใดขั้นตอนการเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากลำบาก ?

เพราะในครั้งแรกที่ได้ตระหนักถึงวิถีทางเพศของตนเองว่าแตกต่างไปจากบรรทัดฐานทางสังคม คนรักเพศเดียวกันจะมีความรู้สึกหวาดกลัว . รู้สึกว่าตนเองแตกต่าง และโดดเดี่ยว การกระแวงของคนรักเพศเดียวกันไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ถึงความเป็นชายรักชาย ,หญิงรักหญิง หรือความเป็นคนรักสองเพศของพวกเขาเป็นสิ่งที่ไม่ปกติธรรมดา และขึ้นอยู่กับสถานที่ ๆ เขาอาศัยอยู่ รวมทั้งสภาพครอบครัวของพวกเขา ที่ทำให้พวกเขาอาจต้องต่อสู้กับอคติ และข้อมูลความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน เด็ก ๆ และผู้ใหญ่ที่เป็นคนรักเพศเดียวกันอาจจะรู้สึกกระแวงเป็นพิเศษต่อผลอันเกิดจากอคติ และภาพตายตัวในด้านลบที่สังคมมีต่อคนรักเพศเดียวกัน พวกเขากลัวที่จะถูกปฏิเสธจากครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน และสถาบันทางศาสนา คนรักเพศเดียวกันบางคนกังวลว่าพวกเขาจะต้องสูญเสียงาน และถูกทำร้ายที่โรงเรียนหากวิถีทางเพศของพวกเขาเป็นที่เปิดเผย ชั่วร้ายชายรักชาย หญิงรักหญิง และคนรักสองเพศยังคงอยู่ในความเสี่ยงจากการถูกทำร้ายร่างกาย และการถูกกระทำความรุนแรงมากกว่าคนรักต่างเพศด้วย

จากงานศึกษาที่ทำในรัฐแคลิฟอร์เนีย ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1990 s แสดงให้เห็นว่าหนึ่งในห้าของกลุ่มหญิงรักหญิงที่เป็นกรณีศึกษา และหนึ่งในสี่ของชายรักชายที่เป็นกรณีศึกษาเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมอันเนื่องมาจากวิถีทางเพศของพวกเขา ขณะที่ในงานศึกษาวิจัยอีกชิ้นหนึ่งในรัฐแคลิฟอร์เนียพบว่า คนในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นราว 500 คน และครึ่งหนึ่งของชายหนุ่มที่เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยยอมรับว่ามีการต่อต้านและแสดงความรุนแรงต่อชายรักชายตั้งแต่การเข้าโรงเรียนกระทั่งถึงการทำร้ายร่างกาย

แล้วจะช่วยพวกเขาเหล่านั้น ให้สามารถเอาชนะอคติและการถูกกีดกันได้อย่างไร ?

จากงานวิจัยพบว่าบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อชายรักชาย หญิงรักหญิง และบุคคลรักสองเพศ คือบุคคลที่กล่าวว่าตน รู้จักเกย์ เลสเบี้ยน และบุคคลรักสองเพศอย่างน้อยหนึ่งคน หรือมากกว่าหนึ่งคนเป็นอย่างดี ซึ่งโดยมากคือคนที่ เป็นเพื่อน หรือเพื่อนร่วมงานของพวกเขา และด้วยเหตุนี้เองนักจิตวิทยาจึงเชื่อว่าการที่คนมี ทัศนคติกับกลุ่มเกย์ในแง่ลบนั้น ไม่ได้ เกิดขึ้นมาจากประสบการณ์ในชีวิต แต่เกิดจากภาพตายตัวบางอย่าง และอคติ

นอกจากนี้ เกย์และเลสเบี้ยนควรได้รับการปกป้องไม่ให้อำนาจความรุนแรงและการกีดกันแบ่งแยก ดังเช่นที่ ชนกลุ่มน้อยทั่วไปได้รับ ในบางรัฐถือว่า การใช้ความรุนแรงต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพราะบุคคลนั้นมีวิถีทางเพศที่แตกต่าง ถือเป็นอาชญากรรมที่ทำเพราะความเกลียดชัง (hate crime) มลรัฐแปดแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎหมาย ป้องกันไม่ให้เกิดการกีดกันเพราะคน ๆ นั้นมีวิถีทางเพศที่แตกต่าง

ทำไมสังคมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักเพศเดียวกันให้มากกว่านี้ ?

การให้การศึกษาและความรู้แก่ทุกคนมีส่วนที่จะช่วยลดอคติในการต่อต้านรังเกียจคนรักเพศเดียวกันได้ ข้อมูลที่ถูก ต้องเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนผู้ซึ่งเพิ่งค้นพบและค้นหาความเข้าใจในวิถีทางเพศของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการรักเพศเดียวกัน การรักต่างเพศ หรือการรักทั้งสองเพศ

ความกลัวว่าการเข้าถึงข้อมูลเรื่องคนรักเพศเดียวกันจะทำให้คนเป็นเกย์เป็นเรื่องที่ไม่สมเหตุสมผล การรับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกันไม่ได้สามารถทำให้คน ๆ นั้นเป็นคนรักเพศเดียวกัน หรือเป็นคนรักต่างเพศได้

แปลจาก : บางส่วนของบทความใน เว็บไซต์ของสมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา <http://www.apa.org/pubinfo/answer.html> โดย กลุ่มอาจารย์

หมายเหตุ : บทความนี้เคยมีผู้แปล เผยแพร่ใน www.gboard.net โดยใช้นามปากกาว่า Cop_boy เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2545 และทางกลุ่มอาจารย์นำมาเรียบเรียงอีกครั้ง

เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การเป็นคนรักเพศเดียวกันไม่ใช่โรคจิต : แนวทางการให้คำปรึกษาเชิงสร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2545 โรงแรม เอส.ดี.อเวนิว จัดโดยกลุ่มอาจารย์ : องค์การสนับสนุนและปกป้องสิทธิคนรักเพศเดียวกัน ตู๊ป.ณ. 322 ราชดำเนิน กรุงเทพฯ 10200 www.anjaree.ore, anjaree@loxinfo.co.th

